

KAITTSE KODI!

19. NOVEMBRIL 1927.

Üleskutse naiskaitseliitlastele.

Juba kevadest saadik on „Kaitse Kodu!“ järjekindlalt igas ilmuvas numbris pühendanud teatud osa oma veergudest meie naiskaitseliitlastele ja valgustanud neid huvitavaid küsimusi. Jõuluks ilmub trükkist isegi eriline naiskaitseliitlaste erinumber. Sama järjekindlalt tahab „Kaitse Kodu!“ seda ka edaspidi teha.

Ent selleks on vaja naiskaitseliitlaste eneste kaasabi. Kaasabi mitmel alal.

Esiteks: Kandke hoolt „Kaitse Kodu!“ teid eriliselt huvitava osa sisu eest. Saatke kaastööd, pilte, ülevaateid oma tööst ja tegevusest, ettepanekuid oma töö organiseerimise alalt, tooge päevakorrale põlevamaid küsimusi oma elust ja sõeluge ning kaaluge neid — selleks on „Kaitse Kodu!“ veerud alati teile avatud.

Teiseks: Arvestades asjaoluga, et „Kaitse Kodu!“ tahab olla ka teie häälekandjaks, tehke „Kaitse Kodu!“ levitamine oma eriliseks ülesandeks.

Naistel on alati olnud osav käsi ideeliste ülesannete teostamisel. Nad mõistavad teha propagandat palju intensiivsemalt ja maitsekamalt kui mehed. Tehke siis ka see ideeline ülesanne oma asjaks. Nõudke kohalikkudelt ja oma maleva pealikutelt ning instruktoritelt või „Kaitse Kodu!“ talitusest „Kaitse Kodu!“ tellimise vastuvõtteraamatuid ja alustage kohe tööd. Nüüd, jõulude eel ja ajal ning aasta vahetusel, on parim aeg tellimiste hankimiseks.

Ärge laske seda võimalust kasutamata mööda libiseda. Ärge jätke kõnelemata ses asjas oma lähemate tuttavate ja naabritega, vaadake, et eriti teie ümbruskonna koolides ja raamatukogudes oleks tellitud „Kaitse Kodu!“, küsige kord ka oma pealikut — kas tema on juba tellija, hakake kõigepealt iseendast peale ja tellige viibimata „Kaitse Kodu!“ ära.

„Kaitse Kodu!“ toimetus.

Jumalamuidu igaüks liikuva varanduse omanikuks!

Niisuguse võimaluse annab igaühele „Kaitse Kodu!“ oma võiduloosimisega. See pannakse toime 1928. aasta tellijate vahel, kes hiljemalt 1. jaanuariks 1928. a. on tellinud „Kaitse Kodu!“ ja talitusele, Kaarli t. 8, kõnetraat 3-70, täielikult on tasunud „Kaitse Kodu!“ 1928. a. tellimisraha.

Võiduloosimise võidud on järgmised.

1. võit hea jahipüss.
2. „ „ jalgratas.
3. „ „ raadioaparaat.
4. „ väikesekaliibriline vintpüss.
5. „ „Kaitse Kodu!“ 1927. a. aastakäik iluköites.
6. „ „Kaitse Kodu!“ 1927. a. aastakäik harilikus köites.

Seega on kõik võidud väärtuslikud ja vajalised igale kodukaitsjale ja kodanikule. Kõnelege loosimisest igale tuttavale ja saatke ka ise tellimisraha aegsasti ära, et te ilma ei jääks „Kaitse Kodu!“ uueaastakingist.

Loosimine pannakse toime „Kaitse Kodu!“ talituse ruumides 5. jaan. 1928. a. kl. 10 õht.

Teil on võimatu

olla korralik kaitseliitlane, kui puudub Teie lugemislaualt „Kaitse Kodu!“ Ainult tema kaudu saate olla kursis kõigi kaitseliitu puutuvate korralduste ja küsimustega.

KAITSE KODU!

EESTI KAITSELIIDU HÄÄLEKANDJA
ILMVB KAKS KORDA KVVJ

III AASTAKÄIK

NR. 22

19. NOVEMBRIL 1927

Väljaandja: Kaitseliidu staap.

Vastutav toimetaja: V. Neggo.

Tellimishind: aastas 600 mrk., poolaastas
300 mrk., veerandaastas 150 mrk., kuus
50 mrk.

Kuulutuste hinnad. 1/4 lehek. 4000 mrk.,
1/2 lehek. 2000 mrk., 1/4 lehek. 1000 mrk. ja
1/8 lehek. 500 mrk. Esimese kaane sisekülj
50%, tagumise kaane väliskülj 100% kallim.

Üksiknumber 30 mrk.

Toimetus Tallinnas, Kaarli tän. 8, Kaitseliidu staabis. Telef. 370. Toimetuse kõnetunnid igal äri-
päeval kella 1/2 9—10 h.

Talitus Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse kontoris, Tallinn, Pikk tän. 2, telef. 3-11.

Tänases numbris: 28. (15.) november 1917. a. Isiklikke mälestusi. V. Neggo. — Lendkoolid. Taktikaline väljaõpe kaitseliidu lendkoolides. Kehaline kasvatus lendkoolides. Laskeõppuste korraldamisest lendkoolides. Muljeid esimesest pealikute lendkoolist. — Dõru avab tee lõunasse. — Teine jalgvürügement 21. XI 1917—21. XI 1927. — Kõhamine. E. Vald. — Nalle, kes tahavad saada headeks laskjateks. — Kodukaitse naisüfingud maamalevas. — Tänuavaldused. — Kaks möödunud nädalat. — Kaitseliidu elu. — Nali.

28. (15.) november 1917. a.

Olukord Eestis enne 28. (15.) novembril.

Maapäev kuulutab end kõrgemaks võimuks Eestis. — Maapäeva laialiajamine. — Vägivald. — Ohvrid. — Protestid. — Meelekindel võitluse jätkamine.

Isiklikke mälestusi. V. Neggo.

Kiiremini arenevad sündmused 1917. a. sügisel. 7. nov. (25. okt.) haaravad enamlased Peterburis ohjad oma kätte. Tallinnas luuakse juba 4. nov. (22. okt.) enamlaste sõjarevolutsioonikomitee, kes 9. nov. (27. okt.) Kingissepa ja Meisteri eestvõttel J. Poskalt kubermangu komissariaadi üle võtavad. Tallinna postkontoris algab protestistreik uute võimumeeste vastu. Streigikomitee vangistatakse 17. (4.) novembril, vabastatakse aga jälle 19. (6.) nov. pärast lubadust tööle hakata. Tallinna kodanlikud lehed suletakse 14. (1.) novembril. 24. (11.) nov. aetakse laiali Tallinna omakaitse. Maal rüüstavad ja ta-

pavad Vene soldatid. Igalpool korralagedus, vägivald, anarkia.

Hakkavad kostma hääled, mis nõuavad Maapäevalt, et ta end tunnistaks kõrgemaks võimuks Eestis, et ta ühes Maavalitsusega maa korralagedusest päästmiseks ohjad võtaks oma kätte. Esimesena esineb seesuguse nõudmisega 9. nov. (27. okt.) huvitaval viisil Rakvere sovet, talle järgnevad 14. (1.) nov. Tallinna Eesti polk ja 15. (2.) nov. Tallinna Eesti sõjaväelaste nõukogu ja teised asutused.

Loomulikult ei jää Maapäeva vanematekogu ja Maavalitsus niisuguste nõudmiste vastu kurdi. Palavikuliselt keeb töö nende ringis. Käiakse koos ja arutatakse enamlaste riigipöörde läbi tekkinud seisukorda ning jõutaksegi otsusele, et nüüd või enam iialgi tuleb astuda otsustav samm,

Kaanepilt: Lendkool Abja-Paluojaal. Lendkoolist osavõtjad laskmas väikekalibrilistest spordipüssidest.

tuleb end Venemaa küljest lahti lüüa, tuleb hakata käima iseseisvat rada. 20. (7.) novembril teebki Maapäeva vanematekogu otsuseks Maapäeva 28. (15.) novembriks kokku kutsuda, et temalt saada kinnitust üksmeelselt võetud seisukohale.

O. Strandman,
Eesti Maapäeva esimees.

Kätte on jõudnud Eesti rahvale ajalooline päev — 28. (15.) november 1917. a. Maapäeva koosolekuks, mis oli määratud kella 4 peale pärast lõunat, ruttavad kokku maanõunikud. Toompeal, lossi ees, seisavad umb. 40—50 räpakalt riietatud soldatit, püssid käes. Nende ülemjuhatajaks on õige kantud riietes punaka kikishabemega noormees — Viktor Kingissepp. Maapäeva liikmetele ega publikule lossi sissepääsuks takistusi ei tehta.

Määratud ajaks on Maapäeva koosolekute ruumi publikule määratud osa tungil inimesi täis. Ka Maapäeva liikmed on kõik kohal, peale viie enamlaste. Punkt kell 4 astuvad saali Maapäeva juhatuse liikmed, esimees O. Strandman ja abisekretär V. Neggo asuvad juhatuse laua taha. Koosolek algab.

Õhus tundub elektrit. Kõik nagu ootavad midagi erilist. Ning selleks oligi küllalt põhjust, sest Maapäeva juhatusel oli saadud kiri, milles Eestimaa tööliste, soldatite ja maatameeste nõu-

kogude kesktäidesaatev komitee teatab, et ta 26. (13.) novembril on otsustanud Eesti Maapäeva laiali saata. Maapäeva saadikute näod on tõsised, kuid silmis helgib meelegindlus, mehisus astuda vastu igale Eesti rahvusluse ähvardavale survele.

Rahulikul, kõlaval häälel avab esimees koosoleku. Esimesena päevakorrapunktina harutatakse Eesti Asutava Kogu kokkukutsumise küsimust. M. Martna (sots.) on arvamisel, et selle kokkukutsumisel tuleks tegeleda koos enamlastega, kes praegu võimul ning kes samuti kavatsevad kokku kutsuda Eesti Asutavat Kogu. Sellele vaieldakse vastu ning Maapäev otsustabki pea ühel häälel „riikliku korra äramääramiseks, demokraatliku ja täisõigusliku võimu loomiseks Eestimaal ja teiste küsimuste otsustamiseks kokku kutsuda Eesti Asutav Kogu“.

Järgneb teine veelgi tähtsam päevakorrapunkt — Maapäeva kuulutamine kõrgemaks võimuks Eestis. J. Tõnisson soovib ses küsimuses vastu võtta vanematekogu poolt ettevalmistatud resolutsiooni. Sots.-revolutsionääride hulgast tõuseb püsti H. Reiman ja vaidleb selle vastu, kuna Maapäev olevat ainult omavalitsuslik asutus, kelle võimkonda ei kuulu seesuguste otsuste tegemine. Uuesti võtab J. Tõnisson sõna ja seletab, et 30. märtsi seaduse alusel esindab Maapäev niivõrd omavalitsuslikku kui ka üldist võimu. Ent praegu ei ole üldse aeg juriidiliste peensuste harutamiseks. Praegune olukord Eestis on säärane, et ta meid kohustab käima südametunnistuse, mitte aga seadustähe järele. Ning seepärast peame tehtud ettepaneku vastu võtma.

Seepeale otsustab Maapäev ühel häälel:

„Kuna Venemaal riiklik võim üldise korralageduse ja üksikute rühmade vastastikuse võitluse läbi täielikult on hävitatud ja kesk-võim puudub, kelle määruste alla kõik riigiosad heidaksid, tunnustab ajutine Eesti Maapäev, kui seaduspärane demokraatlikult valitud maa ja rahva esindus Eestis oma kohuseks Eestimaal kaitseks Venemaal järjest kasvava korralageduse ja kodusõja hädaohlikkude tagajärgede vastu, Eesti rahvuspoliitilise tuleviku kindlustamiseks välja kuulutada järgmist:

1) Eesti Maapäev tunnustab enese Eestimaa ainsaks kõrgema võimu kandjaks, kelle määruste ja korralduste järele kõikidel Eestimaal tuleb käia, kuni Maapäeva poolt demokraatliku valimisseaduse põhjal kokku astub viibimata kokkukutsutav Eesti Asutav Kogu, et Eestimaal riiklikku korda kindlaks määrates maal luua lõplik seadusandlik ja valitsuslik võim.

2) Igasugused määrused, käsud ja dekreedid, tulgu nad kelle poolt tahes, on Eestimaal kuni Asutava Kogu kokkuastumiseni maksvad ainuüksi siis, kui Eesti Maapäev nad on välja kuulutanud, kuna vastasel korral neid ei tule täita.

3) Seks ajaks, kui Eesti Maapäeva koos ei ole, antakse Maapäeva juhatusel ja vanematekogule ühes maavalitsusega kui Eestimaa kõrgema võimu esindajale õigus rutulisi määrusi ja käskte Eestimaa elu korraldamiseks välja kuulutada ja maksma panna, kuni Maapäev kokku astudes nende määruste kohta annab oma otsuse.“

Pingul tähelepanuga on kokkukogunenud publik jälginud Maapäeva tööd. Nüüd, mil ta end ühel häälel on tunnistanud kõrgemaks võimukandjaks Eestis, läigib silm vaimustusest, surutakse üksteisel salamahti kätt, tuttav ja mittetuttav tunnevad end sel momendil vendadena, mõned hakkavad isegi käsi plaksutama, kuid jätavad kohe jälle selle kavatsuse, moment on liig pühalik, et teda lihtsa käteplaginaga profaneerida.

Samal hetkel hakkab lossiesiselt platsilt kostma mingi tume müdin, mis tähelepanu momentiks juhivad sinnapoole; kuid Maapäev töötab edasi.

Eesti sõjameestele avaldatakse üleskutse rutata kodumaale oma rahvuslikkusesse väeosadesse ja valmis olla kodumaa kaitseks, mis kõlab järgmiselt:

III.

Üleskutse Eesti sõjaväelastele.

„Eesti sõjaväelased! Kodumaa on kannatuste lõputipule jõudnud: üks osa on juba vaenulise võitja võimuses ja meist lahutatud, vaenulised väed valmistavad uutele pealetungimistele — maarahvas ei tea aga, kas kaitse ja vastupanek kindlam on kui saartel nägime. Enne võõra võitja alla langemist ähvardab kogu Eestimaa elanikke hirmsam nälg: võetakse suurte vägede toitmiseks kogu kehv põllusaak, hävineb põllumeeste raudvara karja ja seemnete näol, mis seadusevastaselt riiusatakse ja rüüstavate vägede poolt sõjasaa-gina maalt välja veetakse, välist abi ja toetust ei ole meil kusagilt loota.

Kodumaa paremad pojad, kes teie aastate jooksul olete kaevikutes ja võitluseväljadel oma maast ja rahvast eemal pidanud olema, teie poole pöörab Eesti maapäev: nüüd on aeg kätte jõudnud, kus teie enam ei peaks võõrsile jääma, sest asutatakse Eesti sõjaväe osad, ja neist ei tohiks keegi arusaaja sõjamees eemale jääda. Nõudke tungival, et teid enam kauem endistes väeosades kinni ei peetaks, vaid seadusliku korra järel ja sõja-

riistadega varustatult oma kodumaa kaitseks Eesti polkudesse saadetakse. Iga tund on kallid, iga päev lähendab meie maad ja rahvast tumedale ja hirmsale tulevikule. Meie peame ise oma kodumaa ja rahva kaitseks kui kindel, korraldatud kogu korralageduse vastu välja astuma. Kõik kodumaale!

Kodumaa ja Eesti väeosad ootavad nüüd ka teid, vanemad ja vilunud sõjamehed, kes endale sõjamehe elukutse olete valinud. Kes teist nüüd ilmutata jääb, kellele nüüd noo-

J. Teemant,

üks kannatada saajaist.

red Eesti polgud küllalt ligitõmbavad ei ole, neid ei tarvitse kodumaa ja rahvas ka tulevikus enam, — kuid ialgi ei unusta tänulik kodumaa neid, kes talle hädas appi tõttavad.

Eesti sõjamehed! Maa ja rahva parema tuleviku pärast sulage üheks suureks perekas, kel ühine suur eesmärk ees — oma maad ja rahvast hävituse ja hukatuse eest päästa. Kogu maa ootab teilt ühemeelset kaitset ja toetust. Olge ise korra allikaks ja aidake üldises korralageduses uut, vaba korda luua.“

Järgneb Maavalitsuse abiesimehe valimine, kelleks saab dr. Konik, mõisnikkude käest maavalitsuse asjade ülevõtmise komisjoni valitakse J. Vilms, A. Birk, L. Olesk ja J. Ostrat, võetakse vastu otsused rüüstamise kõrvaldamise,

toitlusküsimuse lahendamise ja maksude maksimise asjus.

Jooksvate asjade harutamisele jõudes juhtub juhatuse laua taga väike vahejuhtumine, mis koosolijaile jääb tähelepanematuks, mis aga on õige iseloomustav tolele rahulikule meelesindlusele, millega tol koosolekul aeti asju.

Oli nimelt vaja ette kanda Eestimaa tööliste, soldatite ja maatameeste nõukogude kesktäidesaatva komitee kiri, milles ta teatab, et ta on Maapäeva lahti lasknud, et selle kohta seisukohta võtta. Esimees pöörab sekretäri poole, et see talle

Jüri Vilms †

Maapäeva tegevam liige,
sai 28. nov. enamlaste poolt kannatada.

ulataks mainitud kirja. See sorib oma pabereid. Kuid kiri, mis praegu alles koosolekule tulles oli ta käes, on nüüd nagu tina tuhka kadunud, lapi pabereid palju tahad. Nähes, et ta kirja ei leia ning et võiks tekkida soovimatu vaheaeg, mis võiks rikkuda üldist meeoleolu ning takistada koosoleku rutulist lõpetamist, milleks aga oli äärmine vajadus, kuna sumin ja kära lossiplatsil läks ikka suuremaks ja iga silmapilk võis oodata koosoleku katkestamist, võtab sekretär viimaks tühja paberilehe ja ulatab selle esimehele.

Hetkeks pöörduv esimehe pilk imestunult sekretäri poole, kuid järgmisel momendil on ta asjaolu taibanud ning tühja paberilehte käes hoides loeb Maapäeva esimees O. Strandman ette:

„Eestimaa tööliste, soldatite, maatameeste ja väikemaapidajate saadikute nõukogu täidesaatev komitee otsustas 13. novembril 1917. a.:

Ebademokraatlikul alusel valitud ajutine Eesti kubermangu maanõukogu laiali saata,

kuna ajutine Eesti kubermangu maavalitsus kuni asutava kogu kokkuastumiseni oma volitused alal hoiab ja jooksvaid asju ajab.

Täidesaatva Komitee esimees

J. Anvelt.

Sekretär Joh. Käspert.“...

Vaielusteta võetakse vastu järgmine resolutsioon:

„Eestimaa ajutine Maapäev, tähele pannes, 1) et Eestimaa tööliste, soldatite ja maatameeste nõukogude täidesaatva komitee koosseis ja võimupiirid temale teadmata, 2) et Eestimaa kodanikud nimetatud komiteed ülemaks võimuks maal ei ole tunnustanud, 3) et Eestimaa ajutist Maapäeva rahva esinduseks tuleb pidada, mille asemele ainult uus terve rahva esindus võiks astuda, ja 4) et seepärast nimetatud täidesaatva komitee kiri 13. novembrist 1917. a. nr. 421 sisulisele arutusele ei tule võtta, — otsustas päevakorra juure üle minna.“

Veel mõni lühike vähem tähtis küsimus ning ajalooline koosolek lõpeb kell 4.20 min. Paarikümne minuti jooksul on tehtud tähtsat, saatust määravat tööd, on loodud alus Eesti riikliku hoone ehitamisele. Rahuldustundega südames valguvad Maapäeva saadikud kõrvalruumidesse, elavalt isekeskis juttu vestes, mõned neist segavad end publiku hulka, kes sama rahuldustundega on teatavaks võtnud Eesti Maapäeva mehised otsused, ja hakkavad nendega mõtteid vahetama. Ülev meeoleolu valitseb igalpool, peegeldub igas näos, kõlab igast kõneldud sõnast...

*

Olen jäänud koosolekusaali, paberid juhatuse lauast kokku koristanud ja tasku pistnud. Hakkan pealtkuulajate hulgas viibinud venna, õe ja õepojaga, kes tol ajal oli Tallinna reaalkooli õpilane, mõtteid vahetama tänase koosoleku ja lossiselselt kostva kära kohta.

Äkitselt paisatakse saaliuks prantsatades lahti. Kõigi silmad pöörduvad sinnapoole. Üksest läbi pistetakse üks punane lõuend, millele saamatul käel, vististi mõne võõrast rahvusest isiku poolt, on maalitud sõnad: „Maha rahvavastane Maanõugogu“. Maanõunik J. Reinthal teeb märkuse: „Maanõukogu kirjutatakse ometi k-ga, mitte g-ga.“ „Pole sul siin midagi irvitada!“ sähvab keegi vahepeal saali tunginud massi hulgast, kes kannavad veel teisi lippe ja plakateid, nagu: „Maha Vilms ja Ko“ jne.

Saalitungijad on enamasti töölisel Tallinna tehastest, eestlased ja venelased, ning mõned sõdurid. Ninameesteks on tahmaseks määratud nägudega kahtlased isikud. Hirmsa kära ja müraga nõuavad nad Maapäeva saadikuid enda ette. Ette astub K. Ast ning teatab, et ta on üks nõueta-

vaist. „Ah, või sina oled siis see sots-äraandja, mis sa tegid siin, vasta?“ mõirgab jälle keegi. Mn. Ast tõuseb toolile ja hakkab kõnelema, tehes etteheiteid sissetungijaile nende vägivaldse sissemurdmise pärast. Kuid teda ei lasta kaua kõnelda. Ta kistakse toolilt alla. „Maha, maha!“ kisendatakse ümberringi. Keegi on oma plakati asetanud juhatuse toolile. Minu vend lükkab selle kummuli. Kohe tõuseb hirmus kisa ja ähvardavad rusikad vilguvad ta silmi ees. Plakat püstitatakse jälle endisele kohale, kuid nüüd astub mn. A. Piip selle juure ja heidab ta uuesti põrandale. Ikka vihasemaks läheb mass. Kogu selle segaduse ja kära keskel loevad mõned sissetungijaist mingisuguseid resolutsioone ette, millede peasisu ikka on sama: „Maha kodanlik, tagurline, eademookraatne jne. Maapäev!“

Kostavad ägedad hüüded: „Kus on Jüri Vilms?“ „Siin,“ vastab rahuline hääl ukse poolt ja Vilmsi tüse kaju astub üle läve saali. „Ah, seal sa oled, sa kaak!“ „Kus on Maapäeva esimees Jaan Tõnisson?“ „Egas Jaan Tõnisson polegi Maapäeva esimees,“ vastab Vilms. Samal hetkel astub mn. J. Tõnisson saali, sammub üldise segaduse keskele, ronib toolile ja oma harielikul viisil käsi lahutades ütleb: „Kõigepealt oleme viisakad inimesed ja võtame mütsid maha...“ Kaugemale ta aga ei jõudnud. „Seal ta on, seal ta on!“ karjuvad hääled läbisegi ja J. Tõnisson tiritakse nagu K. Astki toolilt alla. Vahetpidamata nõutakse Maapäeva esimeest. Kord peetakse selleks mn. J. Tõnissoni, kord jälle mn. J. Vilmsi. Viimaks ilmub sinna ka Maapäeva esimees O. Strandman. Talt nõutakse, ta tulgu välja „rahvale“ seletama, mida Maanõukogu siin teinud. O. Strandman vabandab end oma nõrga häälega, mis talle ei võimalda suurele rahvakoosolekule kõnelda. Ta jäetakse rahule, kuid uuesti sütib viha J. Vilmsi vastu ning nõutakse, et tema tulgu rahvale aru andma. J. Vilms on nõus ja lahkub osa määratsejatega saalist. Talle järele tõugatakse J. Tõnissoni, J. Teemanti, P. Põldu ja teisi maanõunikke. Liigume venna ja õepojaga neile järele. Kui-välja jõuame, näeme, kuidas parajasti J. Teemant ja J. Tõnisson trepist alla paisatakse. Samal hetkel lendab ka minu vend trepist alla. „Paras sulle, Koodi-Jaan!“ parastab talle keegi järele, kes teda ta pika kasvu tõttu nähtavasti J. Tõnissoniks pidas. Rüsinal liigutakse trepist alla, kukkujatele järele.

J. Tõnissoni tõugatakse meie ees välisuksest välja läbi rahvamassi Vene kiriku poole, kus parajasti J. Vilms sinna asetatud tunnile astub ja hakkab kõnelema. Astume võimalikult tihedalt kokku hoides kolmekesi J. Tõnissonile järele. „Kuhu sa kurat tükid?“ pöörab äkki keegi minu poole, kui teda rahvamurrus edasi tungides pisut müksan. „Ise nõudsite ju meid välja, miks

siis veel küsite,“ annan vastuse. „Kes sa siis oled?“ „Olen Maapäeva juhatuse liige.“ „Ah, siis ka üks neist verekoertest!“ „Jah, just,“ vastan talle külma rahuga. Oli see mu pilkav vastus või midagi muud, ei tea, kuid mees, kes juba rusika oli tõstnud hoobiks, laskis selle alla vajuda ja andis mulle teed. Samm-sammult tungime edasi, kuni viimaks jõuame teiste maanõunikkude lähedale.

Jaan Tõnisson,

kes Maapäeva laialiajamisel enamlaste poolt sai tugevasti kannatada.

Vahepeal oli J. Vilms juba maha karjutud ja rüseses juba V. Kingissepp määratsejatega maanõunikkude kaitseks välja astudes. Äkki näen, kuidas J. Tõnisson teistest maanõunikkudest eraldatakse ning rahva hulka kistakse. Juba lendavadki talle hoobid selga ja kuklasse. Tungime massist läbi J. Tõnissoni juure. Teda tõugatakse Kaarli tänavat mööda alla ja lähemale jõudes näen, et mitmed isikud püüavad teda jalgadega peksa põlveõndlasse, et ta libedal jäisel ning väga kallakul teel maha peaks kukkuma ja inimeste jalgu jääma, et teda siis surnuks tampida. Võtame kolmekesi üksteise käe alt kinni ja seame end J. Tõnissoni selja taha, et teda sel kombel võimalikult selja tagant sadavate hoo- pide eest varjata.

Ürgjõuliselt veereb rahvamass Kaarli tänavat mööda alla. Äkki hakkab hoope sadama ka mu venna turjale, kuna teda poolpimeduses nähtavasti jällegi J. Tõnissoniga ära vahetatakse.

J. Tõnissoni jõud hakkab nõrkema. Teda rebitakse siia ja sinna, vaevalt suudavad veel ta jalad leida tuge libedal teel. Näen üht sõdurit ja töolist meie kõrval, kes üldisest peksmisest osa ei võta. Pöördun sõduri poole palvega: „Areteerige ta täidesaatva komitee nimel, muidu tapavad nad ta ära.“ „Ma ei julge,“ vastab sõdur. „Mis seal siis julgeda? Viige ta ringkonnakohtusse.“ Sõdur sosistab kõrvalkäiva töölisega, see noogutab nõus olles pead. Siis tungivad nad meie kolme toetusel teine teisele poole J. Tõnissoni ning sõdur hõikab: „Täidesaatva komitee nimel areteeriteid!“ Seda öelnud, võtavad nad töölisega J. Tõnissonil teine teise käe alt kinni ja toetavad teda nii.

Oleme jõudnud Komandandi tee nurgale. Kuid nüüd muutub seisukord veelgi kriitilisemaks. Mass kääneb Kaarli tänavalt paremale poole ja liigub edasi üle puiestee Rootsi kantsi müüri poole, mis vähemalt kümne sülla kõrguselt järsku alla langeb. Eessammujad märkavad viimaks hädahoitu, kuid tagant surutakse aga peale. Tekib hirmus rüselamine, igauks võitleb nüüd juba oma elu eest, olgu see peksetav või senine peksja. Ühisel jõul läheb siiski viimaks korda liikumissuuna pisut pähemale nihutada ja puisteel seisva kvassiputka toetusel liikumist seisma panna.

Hingeldades seisatab J. Tõnisson kvassiputkale najatades ja kogub uut jõudu. Pisut hinge tagasi tõmmates astub ta putka trepiastmele ja püüab kõnelema hakata. Paar momenti kuulatakse teda. Kuid siis karjub äkki üks naine: „Tapke ta, tapke ta ära!“ Ning mitmelt poolt leiab see hüüd vastukaja: „Tapke ta, lööge ta surnuks!“ Naise käes vilgub midagi läikivat, õepoeg lööb noa naise käest maha, vend haarab taskust revolvri ja tahab lasta. Haaran ta käest kinni ja topin ta käe ühes revolvri tasku tagasi. Õnneks pole seda keegi ümberseisjast tähele pannud, kõik olid liig ärritatud ja üldine tähelepanu peamiselt J. Tõnissonile suunitud. „Veel mitte,“ hoiatan venda, ise kramplikult ka oma tasku peidetud revolvri käepidemest kinni hoides.

Kuna seisukord kvassiputka ees muutub kriitiliseks, võtavad J. Tõnissoni areteerijad uuesti ta käe alt kinni ja edasi läheb Kolgata tee mööda Kaarli tänavat alla, Kaarli puisteed mööda edasi, Jaani kiriku eest läbi ringkonnakohtu hoone juure. Kogu tee pekstakse areteeritut selja tagant, sõimatakse, poisikesed paiskavad kõrvalt lumepallide ja jäätükkidega näkku. Ka meie kolm hakkame nüüd hoope saama, kuna on tähele pandud, et me J. Tõnissonile määratud

hoope pareerida püüame, eriti vend, keda ikka suuremas pimeduses areteerituga ära vahetatakse. Ent siiski. Kõige halvem on möödas ja kiire edasiliikumise tõttu jääb suurem mass meist maha, kes osalt Toompeale tagasi pöördub, et vaadata, kas seal uusi kangelastegusid korda ei saa saata.

Jõudes nõnda ringkonnakohtu ukse ette on meie saatjad kuivanud kokku vaevalt mõnekümne inimeseni. Päästev uks avatakse. J. Tõnisson astub sisse ja uks suletakse jälle. Katsume kolmekesi, et minema saame.

Vahepeal ei olnud J. Vilmsi, J. Teemandi, P. Põllu, F. Mikkelsoo ja mitmete teiste maanõunikude käsi paremini käinud. Ka nemad pidid kannatama hoope ja sõimu ning võitlema oma elu eest. Mõned neist viidi samuti kui J. Tõnissoni ringkonnakohtusse vangid, teised Viru tänavasse miilitsa staapi. J. Vilmsi oli tahetud vägisi viia „Vene turule seinä ääre“, kuid energilised vangistajad-päästjad olid siiski suutnud ta rahva küüsis vabastada.

Õhtul astusime vennaga J. Vilmsi poole sisse, et kuulda, kuidas ta käsi on käinud. Leidsime ta kinniseotud peaga ja viha pärast nutvat. Ta hing ei suutnud kuidagi unustada seda häbitavat osa, mida ta rahvamassi mängukannina oli pidanud etendama. Ahastuses peksis ta rusikaid vastu lauda, siis tormas ta kuscheti juure ja haaras selle tagant revolvri välja, mille ta esimesel hetkel sinna oli paisanud, ja töötas, et sarnast asja talle enam ei pea juhtuma. „Ennem lasen end ära tappa, kui sarnaselt häbitada!“ kisendas ta, rusikaid taeva poole tõstes. Siis hakkas ta jälle nuuksuma. Äkki ajas ta aga enda sirgu ja sõnas täiesti rahuliku häälega: „Pea minema ja vaatama, kuidas teiste käsi käib.“ Püüdsime teda tagasi hoida, talle selgeks teha, et temal, eriti veel kinniseotud peaga, mis tingimata tähelepanu peab äratama, on täna ohtlik tänaval liikuda. Kuid ta ainult naeratas meile rahulikult vastu, kohendas oma tüsedaid liikmeid, nagu tahaks ta maha raputada viimase nõrkuse kübemekese — ning läks.

Pahameeletorm käis üle maa. Kümnete, sadandete kaupa hakkas sadama proteste. „I Eesti polk palub Maavalitsust Haapsalusse asuda“ ja „töötakaitset ja tuge igasuguse vägivalla ja töötakaitse vastu, lootes teiste Eesti polkude ühistunde ja toetuse peale.“ Samuti on ta resolutsiooniga 31. (18.) novembrist „valmis Maapäevale tema töö jätkamiseks kindlat kaitset ja tuge pakkuma“; ning sama polgu ohvitseride kogu, nagu seda avaldab 1. dets. (19. nov.) vastu võetud resolutsioon, „seisab Maapäeva rahuliku töövõimaluse ja

Lendkoolid.

Praegu on kaitseliidu tähtsamaks õppetegevuseks peastaabi poolt malevates korraldatud lendkoolid. Need on juba olnud Abjas ja Tapal ning tulevad Võrus ja Keilas. Lendkoolid on mõeldud pealike sõjaliste teadmiste värskendamiseks ja täiendamiseks. Esimesed kogemused neist näitavad, et nad täidavad täiesti hästi oma ülesanded ning et huvi nende vastu suur. Avaldame rea järgnevaid artikleid lendkooli õppejõudude poolt — lendkoolide tutvustamiseks ja ülevaate andmiseks nende sihtidest.

Taktikaline väljaõpe kaitseliidu lendkoolides.

Võitluses jääb võitjaks see, kes mitte ainult tugev, visa tahtevõime, vaid kellel nende omaduste kõrval ka teadmised, oskused, kogemused, harjumused, kes otsusvõimne ja kaval, kes oskab olukorda hinnata ja seda enda kasuks tarvitada. Kui tihti tuleb ette, et visa ja jõu poolest tugev peab nõrgemale alla andma, kes harjutuste teel ja väljaõppega on omandanud teadmised, oskused ja kogemused, mis tarvilikud võitluses. Meid, eestlasi, on arvu poolest vähe, meie ei suuda vastu seista jõuga, kui keegi peaks meile kallale tungima; teadmiste, oskuste ja kavalsuga peame varustama oma jõude, et vastu seista sellele, kes toore jõu poolest meist tugevam. Seda on vähe, et meie ainult vastu seisame sellele, kes tungib kallale. End kaitstes peame siis ka võitma vastase. Meid on vähe, võitluse korral maksab igäheclu meist kõrget hinda. Peame kokku hoidma higi ja verd.

Taktikaline väljaõpe on see ettevalmistuse ala, mis annab meile harjumusi, kogemusi, oskusi, mis harjutab meie taktikalist silmamõõtu ja otsustamisvõimet, mis õpetab meid võitluses relva kasutama ja tema omadusi tundma. Taktikaliselt väljaõpetatud ja kehaliselt tugev kaitseväge tuleb võitjaks vähema vere ja vähema higiga. Pealike ja juhtide ettevalmistus omab veel suurema tähtsuse, sest neil tuleb olukord hinnata, neil tuleb otsus teha, nad peavad oma alluvaid võitluses juhtima.

Millise üksuse peame võtma taktikalise väljaõppe aluseks, millele peame rajama ettevalmistuse

rahva esindajate isikliku puutumatus eest vanumatult valvel.“

*

Maapäeva vanematekogu ja Maavalitsuse, kelle asjaajamise Anvelt vägivaldselt 2. dets. (20. nov.) üle võttis, tegevus oli surutud pöranda alla. Ent meelegindlalt ja täie visadusega jätkatakse tööd iseseisvushoone ehitamise kallal. Toores vägivald oli nii mõnegi seni loiult pealtvaataja raputanud unest ja toonud arusaamisele, et ainus pääsetee Eesti rahvale on tee iseseisvuse poole. Ei olnud enam kõhklemist ega kõhklejaid.

kaitseliidus? Kahtlemata vastavad kõik — jaoväljaõpe on meil taktikalise ettevalmistuse aluseks. Aga miks? Kaitseväes on jagu see, mille ümber pöörleb õppetöö raskuspunkt. Kaitseleiidus ei või see ka olla teisiti. Enamus meie kaitseliitlastest asub maal. Kui neil sisemaal tuleks astuda tegevusse ootamata ilmunud vaenlase vastu, siis on 10—12 inimest normaalv, kes kohe kokku tulevad ja tegevusse astuvad. Sõjakorral tuleb vanematel kaitseliitlastel olla valvel ja kaitsta võitlevate vägede seljatagust julgeolekut. Ka siin on jagu see üksus, kes sildade, jaamade, riiklikult tähtsate asutuste ja esemete kaitseks välja pannakse. Ja mis kõige tähtsam, kui rühm, kompanii astub võitlusse, siis ripub selle edukus ikka jao tegevusest. Lonkab jao tegevus, siis ei ole ka loota head rühma, kompanii tegevust. Jagu on see algrakuke kaitseliidu organis. Kui see rakuke on kidur, ta tegevus kiratseb, siis kiratseb kogu organism. Jaopealik on selle rakukese juht, kes ta tegevust juhib. On juht oma kutse kõrgusel, siis tegutseb ka jagu hästi. Selle juhi ettevalmistuse eest peame hoolitsema esimeses järjekorras.

Ülal kirjeldatud motiivid on kaitseliidu lendkoolide õppekavasse sisse võetud jao praktilised harjutused maastikul. Kas aga võime piirduda ainult jao väljaõppega neis koolides, võtavad ju neist osa enamuses rühma, kompanii pealikul? Muidugi mitte. Pealiku silmaring peab ulatuma kaugemale, kaugemale jao tegevusest. Suuremate üksuste tegevust selgitatakse loengutega ja

Loidudest olid saanud tulised vabaduse eest võitlejad, rääkimata veel neist, kes ju ammu olid rakendanud end sellele tööle. Nii mõnigi kaasvõitlejaist vangistatakse, nii J. Tõnisson ja 38 Eesti ohvitseri Tartus, nende hulgas polk. Tõnisson ja polguülem Rosenbaum, nii Maavalitsuse esimees K. Päts ja teised Tallinnas ja mujal, kuid vabaksjäänud jätkavad tööd, jätkavad seda ühes uuesti vabastatud kaasvõitlejatega Eesti iseseisvaks riigiks kuulutamiseni ja vabaduse lõpuliku kättevõitmiseni.

suuremõduliste skeemidega. Nõnda koosneb taktikaline väljaõpe lendkoolis kahest osast: loenguist, mis selgitavad taktikalisi mõisteid ja rühma ning kompanii tegevust, ja praktilistest harjutustest maastikul jao tegevuse piirides.

Senised kogemused kaitseliidu õppustel näitavad, kus on kindel jao pealik ja ta seisab oma nime kõrgusel, seal on õppused head, tihti eeskujulikud, kus aga õppuse alul kutsutakse malevlane Lepik või Mets ja ta pannakse jaopealikuks, seal õppused kipuvad minema „sassi“.

Lendkoolide korraldamisega tahetakse anda taktikalise väljaõppe alal praktilisi kogemusi jao tegevusest ja pilti suuremate üksuste tegevuse kohta.

Meil ei ole rutata. Kui jao tegevus aasta, kahe jooksul kindel, siis läheme üle suurema üksuse väljaõppe juure ja nõnda samm-sammult lähene eesmärgile — taktikaliselt hästi väljaõpetatud kaitseliidule.

A. B.

Lendkool Abjas. Laskeõppuse üldpilt.

Pilt näitab, et iga vähe-
matki nõlvakut ja mäe-
kest võib ära kasutada
laskeraja korraldamiseks.

Käesoleval pildil on
näha grupid: laskmine
sõjaväe püssist, keha
arendamine ja laskeasen-
did. Puuduvad: näitajad,
laskmise v. k. püssidest,
püssi puhastamise ja sil-
tühise grupid.

Kehaline kasvatus lendkoolides.

Kodukaitse vastutusrikka ülesande täitmisel peab iga kaitseliitlane olema terve, tugev, vastupidav ja osav. Temal peab jatkuma tahet igast raskusest üle saada. Ühe sõnaga — kaitseliitlane peab olema tugev kehaliselt ja moraalselt. Kõikide nende omaduste kättesaamiseks tuleb leida allikaid, missugused lühema ajaga annaksid suuremaid tagajärgi.

Üheks seesuguseks allikaks on kehaline kasvatus. Kehalise kasvatus ülesanne on arendada inimeses kõiki neid eelpool loetletud omadusi.

Kehalise kasvatus levitamiseks kaitseliidus on loodud ülemaaline spordiklubide võrk, millede arv ulatub paarisajani. Seni on nende spordiklubide tegevus annud rahuldavaid tagajärgi, kuid siiski kohdades, kus pole suudetud luua ja asutada klubisid, on asi lonkamas. Samuti ei ole seni võimalik olnud peastaabi poolt välja-
saadetud spordiinstruktoritel külastada

kõiki kaugemates maanurkades asuvaid kaitseliidu vähemaid üksusi.

Nende puuduste kõrvaldamiseks on lendkoolide õppekavasse võetud ka kehalise kasvatus tunnid. Nendes tundides on ette nähtud juhtnõrde andmine pealikuile, kuidas toimida eelpoolnimetatud juhul, kui kehalise kasvatus ala lonkab, kuidas äratada huvi kehaliste harjutuste vastu koduste lihtsate võtetega ja abinõudega; tutvustada pealiku talispordiga, peajasjalikult suusatamisega, suuskadega ümberkäimisega ja hoolekandega; selgitada rühmspordi tähtsust ja õpetada pealikele kõige lihtsamaid ja kättesaadavamaid võtteid sel alal.

Kõikide eelpool nimetatud punktide selgitamine sünnib praktiliselt ja teoreetiliselt.

Kaitseliitlase kui laskuri keha läbitöötamiseks on lendkoolide kavas ette nähtud iseäralised kehalised harjutused, missugu-

sed peavad andma laskurile tarvisminevat nobedust, osavust ja jõudu oma relva üle valitsemiseks.

Esimese Abja lendkooli tulemused näitasid, et kokkutulnud pealikud tunnevad

tõsist huvi kehalise kasvatuse vastu ja aitavad igati kaasa selle levimiseks, mis on kindlaks tagatiseks, et iga kaitseliitlase terves kehas saab valitsema terve vaim.

Laskeõppuste korraldamisest kaitseliidu lendkoolides.

1. Laskeõppuse koht kodukaitsja väljaõppes.

Iga inimene, kes tahab välja astuda oma kodu kaitseks, peab esimeses järjekorras omama ka vastava kaitsevahendi. Paljaste kätega ehk hea sõnaga ei suuda meie midagi ära teha, vähemalt niikaua, kui meie vastased varustatud igasuguste sõjariistadega ja tappemasinatega ning nemad kannavad kurja nõu oma südames meie iseseisva ja vaba kodu vastu.

Kodukaitsja-malevlase peamine kaitsevahend on sõjaväe vintpüss. Tema on küll praeguse aja sõjatehnika juures lihtsamaid relvu, kuid ta on jäänud peaväeligi — jalgväe — põhirelvaks ja tähtsamaks võitlusvahendiks lahingu otsustaval momendil. Tema ümber grupeeruvad teised relvad ning võitlusvahendid.

Seepärast ei ole ükskõik, kuidas keegi kodukaitsja valitseb selle tähtsaima relva üle. On vastuvaidlematu tõde, et ainult see suudab midagi ära teha, kellel on usk oma relva ja oma võimete sisse.

Millest on tingitud see usk?

Kui jahimees läheb metsa, siis loodab saagiga tagasi tulla ainult see, kes oskab püssist lasta. „Pühapäevakütt“ ehk maalib sõnadega küll ilusaid pilte, kuid tema jahipaun on alati tühi ei mitte neil põhjustel, missuguseid tema ise ette toob, mille järele kõik teised süüdi, ainult tema üksi mitte, vaid peaviga seisab selles, et niisugune kütt küll „paugutab“, kuid ei „lase“, sest seda viimast tema ei oskagi teha.

Kes tahab olla meister, peab ka oskama. Eriti käib see laskmise kohta sõjaväepüssidest.

Kuidas julgeb mees minna lahingusse, kui tema lasta ei oska? Kui ta julgebki, kas on see siis otstarbekohane? Et vaenlast hävitada, on tarvis talle kõri kallale pääseda. Sinna maani väljajõudmiseks on vaja endale teed rajada — ja seda tuleb teha tulirelvaga, käesoleval juhul kodukaitsjal — sõjaväepüssiga. Kui keegi kodukaitsja ainult „paugutab pühapäevaküttina“, siis ei ole sellest mingisugust kasu. Ote vastuoksa, meie halvast laskmisest julgustatud vastane notib külma rahuga maha meie edasitormavaid laskeosavusetu võitlejaid, mis kõigutab meie pealetungivaimu, kui seda hoopis läbi ei näri.

Kust saame usu tagasi endasse ja oma relva võimetusse?

Ainult oma relva üle valitsemisega. Et selle üle valitsejaks saada, peame olema meistrid relva käsitamises. Ja sõjaväepüssi käsitamise „a“ ning „o“ ongi — laskmine. Kes meister laskmises, on ka tubli kodukaitsja kõigis olukorras.

Siit laskeõppuse tähtsus. See on kogu kodukaitsja väljaõppe olulisem tuum. Paigutame selle väljaõppe keskpunkti, loome seega elujõulise südamiku, mille ümber teisi õppeaineid grupeerides saame ühtlase ja elujõulise kooli, mille läbitegemise järele iga kodukaitsja suudab edukalt täita kõiki, ka raskemaidki, ülesandeid, missuguseid temale peale pannakse katsumistundidel.

2. Laskekunsti praegune tasapind kaitseliidus.

Igasugune laskmine on kaitseliitlaste peres alati leidnud sooja poolehoidu. Vaatamata selle rõõmustava nähtuse peale ei või ütelda, et üldine

Lendkool Abjas. Laskeõppuse sihtimisgrupp.

Abja lendkoolis tehti algust ühe uudisajaga (õieti silmapaari jäetud asja elustamisega) — kolmnurga vedamisega tegelikku-
de kauguste peale. Käesoleval juhul tehti katseid 150 mtr. peale, millise kauguse peale sooritati ka laskeharjutussõjaväe püssist. Sellekohane aparaat on konstrueeritud allohvitseride kooli ülema major Siiri poolt ja osutus täiesti vastuvõetavaks. Parempoolsel pukil näidatakse õiget sihtjoone võtmist suurendatud puu kirbū, sihiku ja ortoskoo-
bi peal.

laskeosavuse tasapind seisaks soovitava, õieti öeldes tarvilisel, kõrgusel. Iseäraldusena ja iseloomustavana nähtusena tuleks ära märkida asjaolu, et sel alal valitseb ühtluse puudus ning mitmesugused kaitseliidu üksused seisavad oma laskeosavuse poolest väga mitmekesisel tasapinnal. Ühes üksuses on laskmine lemmikspordina läbi lõõnud täies ulatuses, teises aga peetakse hädavaevalt üks laskeharjutus kogu aasta jooksul. Nii siis on välja kujunenudki, et pea rahvusvahelisel tasapinnal seisvale laskjale, kes edukalt lõõnud Soome paremaid meistermehi, seltsib selle sõna tõsisemas mõttes püha päevakütt, kes samas kauguses (300 meetrit), samast asendist (lamades käelt), sama märgi pihta lastes (10-ringiline rahvusvaheline võistlusmärklaud) kõik kuulid jumaliku rahuga mööda kihutab. Süüdlaseks osutuvad siis püss, ilmastik, maastik, ühe sõnaga kõik muu, kuid mitte laskur ise.

võetavad laskurid igasuguste distantside peale, juba nende füüsiliste iseäralduste ja puuduste tõttu? Arvan, et mina oma oletuses ei eksi, kui ütlen seni saadud kogemuste ja muljete põhjal, et nende kaitseliitlaste prots., kes suudavad laskmist sooritada ainult vähemate kauguste peale, on palju suurem kui ainult lähemate distantside peale laskmiseks kõlbulikkude püsside protsent.

Kas on meil püsside väljaandmise ja jaotamise juures silmas peetud üksikult kaitseliitlaste laskehuvi, seniseid saavutusi, tema võimeid jne.? Igatahes seda küsimust tuleks kaaluda, sel alal katseid teha, enne kui halvasti otsustada oma relva üle. Kas kõik peallikud tunnevad oma üksuse püsside jooksu omadusi ja iseäraldusi, nende puudusi? Lõpuks, kas teab seda iga kaitseliitlane oma püssi kohta?

Vastuseks toon ühe iseloomustava näite.

Lendkool Abjas. Laskeõppuse püssipuhastamise grupp.

Otsekohe peale laskmist ei saa püssi korraga puhtaks teha Täielise puhastuse läbiviimine koha peal ei ole igakord isegi teostatav. Niisugusel korral koha peal püssi raua õõn puhastada suuremast mustusest ja hästi tugevasti sisse õlitada (pildil) ja lõpulik puhastus sooritada mõni tund hiljem, mil püss normaalseisukorda tagasi jõudnud ja määre gaasi jäänused neutraliseerinud.

Peale selle püssipuhastuse grupp võttis koha peal veel läbi: püssi järelevaatuse enne laskmist ja hoolekande reeglid.

Millega seletada niisugust ebanormaalset olukorda?

Põhjusi siin palju. Nimetan ainult kolme, võib olla ka tähtsamat:

- 1) Kaitseliidule kohase laskmiste süsteemi puudus,
- 2) kaitseliitlase usaldamatus oma relva vastu ja
- 3) treeningu puudumine.

Kaitseliidu oludele täiel määral vastava laskesüsteemi puudumine on kõige väiksem viga ja see ei võinud olla takistuseks laskespordi aremisele, kui aga kohtadel oleks täie innuga asja juure asutud. Praegu on see küsimus peastaabis lõpulikul lahendamisel ja uute laskereeglite elluviimine sünnib lähematel päevadel. Sellest pikemalt teisel. (V. artikkel: „Neile, kes soovivad headeks laskjateks saada.“)

Tõsisemat tähelepanu väärib kaitseliitlase suhtumine oma relvale — sõjaväepüssile. Tõsi küll, et tarvitusel olevad sõjaväepüssid ei ole just prima valik, kuid lugu ei ole siiski nii paha kui kohtadel kaevatakse. Kui suurest hulgast mõni üksik püss osutub mittevastuvõetavaks laskmiseks suuremate kauguste peale, siiski täidab ta oma ülesannet vähematel distantsidel täiesti rahuldavalt. Aga kas on kõik kaitseliitlased vastu-

Alles hiljuti oli minul kokkupuutumine ühe malevlasega, kes kurtis, et tema püss oma jooksu poolest kuhugi ei kõlbavat. See olevat kindlaks tehtud läinud aastal mingisugusel püssiproovimisel. Selle tagajärjel malevlane kaotas usu oma püssisse ja jättis tema hoopis kõrvale: „mis iki loksiga tetä.“ Sama malevlane oli huvitatud, mis siis püssil lõpuks viga ja kuidas püssi „ära parandada“. Selleks korraldati uus püssi proovimine ja selgus, et püss on täiesti normaaljooksuga nii lasketiheduse kui ka tiheduse poolest. Malevlane imestab ning ei taha asja hästi uskuda. Tarvis endal asja „perra kaeda“. Kui sihtpunkti ja mõne laskevõtte kohta selgusele jõutud, malevlane sooritas ise ühe laskmise ja selle headega tagajärgedega!

Nii siis, halvasti korraldatud püssi proovimine ebakompetentsete isikute poolt surmas malevlase usu oma relvasse! Kui paljud ei ole usku kaotanud samal põhjusel!

Õppige enne oma relva tundma, alles siis otsustage tema üle.

Lõpuks treening. Kas seda on meil üldse olemas? Sõna otsekoheas mõttes — ei. Vahest ehk mõned üksikud harjutavad endid järjekindlalt, kuid rõhuv enamuse võtab oma püssi ainult siis kätte, kui on tarvis laskmisele, õppu-

sele või paraadile minna. Niisuguste tingimuste juures nõuda, et püss hästi laseks, on ülekohtune. Tarvis on, et mees hästi laseks, ja selleks vajame järjekindlat kooli.

See küsimus on suure tähtsusega ja väga laiaulatuslik, seepärast leiab tema pikemat käsitamist teinekord.

2. Laskeõppuste korraldamisest lendkoolides.

Pealikute lendkooli laskeasjanduse kavade kokkuseadmisel olid eelpool toodud asjaolud suunanäitajateks ja teejuhtideks. Siin võeti kavassee just see, mis praegusel momendil olulisema tähtsusega ja mille korraldamisele tuleks esimeses järjekorras asuda, et kaasa aidata laskespordi üldisele arenemisele kaitseliidus.

Esimeses järjekorras selgitada laskeasjanduse õige koht kodukaitsja üldises väljaõppes. Selleks

Lendkool Abjas. Laskeõppuse kehaarendamise grupp.

Lahingu otsustamisel võitleja moraalsete omaduste kõrval tähtsamat osa etendab tema füüsiline jõud ja ettevalmistus.

Usk oma relva on võitleja moraalne tugi. Et seda usku igale võitlejale sisse puhuda, tuleb teda arendada kehaliselt. Kui püss tundub laskurile raskena, ei või juttugi olla häält tabamisest, sest siis puudub ka laskuril usk oma relva. Laskurikäte ja keha arendamiseks on laskeeeskirjas I. vihus ette nähtud rida harjutusi. Lisaks nendele harjutustele võetakse lendkoolides noheduse, püssiga shongleerimise ja paaris-harjutused.

on ette nähtud laskeasjanduse teoreetiline osa ehk n. n. „sissejuhataja loeng.“

Edasi, kätte näidata otstarbekohane ja kohtadel vastuvõetav laskeõppuste korraldamise viis ja vajalised abinõud. Et siin sõnad palju ei aita, viiakse kõik tegelikult kohapeal läbi. Pea üks ja sama laskeõppus viiakse läbi kaks korda. Esimene kord korraldavad õppust lendkooli juhid ja instruktorid ja teine kord lendkoolist õpilastena osa võtavad pealikud. Viimane on kontrollimiseks, kas kohapealsed pealikud suudavad kavas ette nähtud tööd läbi viia.

Siinkohal lähem seletus, mis tuleb laskeõppuse all mõista.

On tõsiasi, et korralikust laskmisest ei või juttugi olla, kui tegevus laskeasjanduse alal piirdub seega, et püssi ainult seljas kantakse või temast üle hulga aja lastakse. Ripub püss laskmiste vaheajal rahulikult naela otsas, võib aastakerilaud palju ringe teha, aga Eesti malevlane ei saa heaks laskuriks.

Selleks on tarvis alalist ning järjekindlat harjutamist ja õppimist, üksi laskmisega ei jõua ilmiski sihile. Need harjutused ja tegevused, missuguseid tarvis toimida laskmiste vaheajadel, missugused moodustavad laskekunsti

arendamistee — koos laskmistega loovadki laskeõppuse.

Lendkooli kavassee on sisse võetud ainult hädapärased harjutused ja tegevused, milleta laskekunsti edendamine võimatu. Leiavad nad korrapärast ja hoolikat täitmist, on tubli laskuri väljakujunemine kindlustatud.

Laskeõppuse läbiviimine lendkoolis sünnib seitsmes grupis. Need on:

1. Laskeasendid ja laskevõtted.
2. Sihtimine (kolmnurkade vedamine tege-likkude kauguste peale).
3. Laskmine väikekalibrilistest püssidest.
4. Laskeharjutus sõjaväepüssist.
5. Püssi puhastamine (järelevaatuse ja hoo-lekande reeglid).
6. Silma teritamine ja keha arendamine.
7. Tabamiste näitamine (julgeoleku korraldamine).

Piiratud ruum ei luba üksikasjalisemalt peatuda gruppide tegevuse ja selle eesmärgi juures.

Siinkohal ainult paar vajalist märkust.

Iga laskeõppuse tuum on ja selleks jääb laskeharjutuse täitmine sõjaväepüssist. Muu töö kõik on sihitud selle edukale läbiviimisele kaasaaitamiseks. Laskeharjutuste korraldamisel tulevad need kõrvaltööd läbi viia järgmistel põhjustel:

1. Olgu laskur kui osav tahes, ei ole tema laskerajale tulles küllaldaselt „vormis“. On tarvis ennast laskmisele sisse tömmata. Selleks katsuda järele ettenähtud laskeasend, vastavate harjutustega oma keha painduvaks teha, silma teritada nõuetava kauguse peale, ettenähtud laskeharjutus täita väikekalibrilistest püssist lühendatud distantsi peale j.n.e. Ühe sõnaga — ennast läbi töötada. Loomulik, et nii ette valmisemat mees laskmisel ka paremaid tagajärgi saavutab. Üht peab silmas pidama, et sellega liiale ei minda ega laskjat ära ei väsitata.

2. Neid harjutusi ei tule teha üksi laske-rajal laskmise ajal, vaid ka kodus igapäev. Et nende tähtsust alla kriipsutada ja neid alati malevlaste silma ees hoida, on tarvis neid meele tuletada iga laskeharjutuse juures.

3. Oleks täiesti ebaloomulik nähtus, kui paar malevlast lasevad ning tabavusi näitavad, kuna ülejäänud pealt vaatavad ning ei tea, kuidas aega surnuks lüüa. Meil on aega liig vähe, et minuttiki kasutumalt mööda saata, meie õppus on liig tähtis, et selle juures igavaid silmapilke ette võiks tulla. Tegevus gruppides kõrvaldab mõlemad pahed.

See oleks kõige üldsemates jootes laskeasjanduse kava pealike lendkoolis. See kui väga huvitav ja elulise tähtsusega küsimus tuleks peale lendkoolide lõppu üksikasjalisema sõelumise alla võtta. Loodetavasti ei jäta kohapealised pealikul selle kohta oma sõna ütlemata.

4. Tulemusi laskeõppuse alal Abja lendkoolis.

Nüüd, mil üks lendkool juba seljataga, ei ole huvitusetat lühidalt peatuda selle tulemustel ja jagada saadud muljeid.

Laskeasjandus on ala, mis huvitab kaitseliitlasi, ja selle elulisest tähtsusest saadakse aru, kui küsimus tarviliselt valgustatud.

Kohalistel palikel avaneb laialdane tööväljal sel alal, eriti uue laskesüsteemi teostamisel. Töötegijaid leidub, isegi häid töömehi, kui nad vas-

tavalt ette valmistatud. Sellekohased katsed näitlikult ning tegelikult laskeõppuse korraldamise näol näitasid, et korrapärase laskeõppuse sisseviimine kaitseliitu on teostatav. Seda toonitasid ka lendkoolist osa võtvad pealikul.

Kõik gruppides ettenähtud tegevused suudeti määratud aja jooksul (à 17 minutit) läbi viia peale kolmnurkade vedamise tegeliku kauguse peale (vastava laskeharjutuse kohaselt). Seda tegid läbi ainult pooled.

Aja kokkuvõtteid? Üllatavalt suur. Ligi nelikümmend inimest täitsid oma töö: esimesel õppusel (näitlik) — 2 tunni ja teisel (tegelik) 1 tunni 50 minuti jooksul! Selle ajaga täideti laskeharjutus vintpüssist, ettevalmistav harjutus väikekalibriilisest püssist, võeti läbi laskeasend ja laskevõtted, teritati silma, karastati keha, puhastati püssid ja korraldati näitamist ning julgeolekut.

Lõpuks ei saa jätta alla kriipsutamata pealike tööst huvi laskeasjanduse vastu. See annab usku edaspidisesse töösse ja selle edusse. Kui kõik käed külge panevad ja järjekindla visadusega edasi rühivad, ei ole ime, kui mõne aasta järele vanade meistritega suudame võistelda ja laskeosavuse üldine tasapind tõuseb meile tarvisminevale kõrgusele.

A. P.

Muljeid esimesest pealike lendkoolist.

Abja Paluojaal Pärnumaal.

Kaitseliidu peastaabi ja Pärnumaa maleva korraldusel korraldati 10., 11. ja 12. novembril s. a. esimene pealike lendkool Abja Paluojaal. Lendkooli peamine ülesanne oli anda noorematele pealikele juhatus õppuste korraldamiseks maal ja näidata eeskujul instruktoritele samasuguste koolide organiseerimiseks malevas. Lendkool oli korraldatud peaaegselt ümbruskonna pealikele, kuid oli ka kutseid saadetud kaugematele. Alalised vihasajad ja pöörane pori ähvardas saada saatustlikuks lendkoolile. Oli karta vähest osavõttu. Kuid juba lendkooli esimesel päeval hakkas külmetama ja kogu aeg oli väga soodus ilm. Lendkooli juhatus arvestas paarikümne pealikega. Suureks imestuseks kogunes aga juba esimesel päeval ligi 40 pealikut, isegi maleva kaugematest nurkadest, nagu Väandra, Häädemeestel, Uulust jne.

Kaks päeva enne lendkooli olid kohale ilmunud eelkorraldusteks lendkooli juhataja major Balderi ühes õppejõududega kpt. Partsi ja n.-lt. Lepaga, Pärnumaa maleva pealik, maleva 3 instruktorit, Valga, Sakala ja Pärnu malevate vanemad instruktorid. Eelkorraldused lendkooliks olid hästi läbi viidud, töö instruktorite vahel jaotatud ja ette valmistatud, eluruumid, toitmine ja pealike vastuvõtt hästi korraldatud.

Peale lendkooli avamist major Balderi poolt algas kohe töö õppekava järele. Esimene päev pühendati peaaegselt taktikale. Taktikalise grupi juhataja major Balder selgitas ettevalmistaval loengul skeemide abil väga arusaadavalt ja huvitavalt jao kaitse ja pealetungi läbiviimist praeguse aja sõjas, rõhutades, et jagu on see tähtis algrakuke, mille peale üles ehitatud meie sõjavägi ja ära näidates, et pealikul jagu juhtida lahingus on suurem ja tähtsam osa meie väljaõppetegevuses.

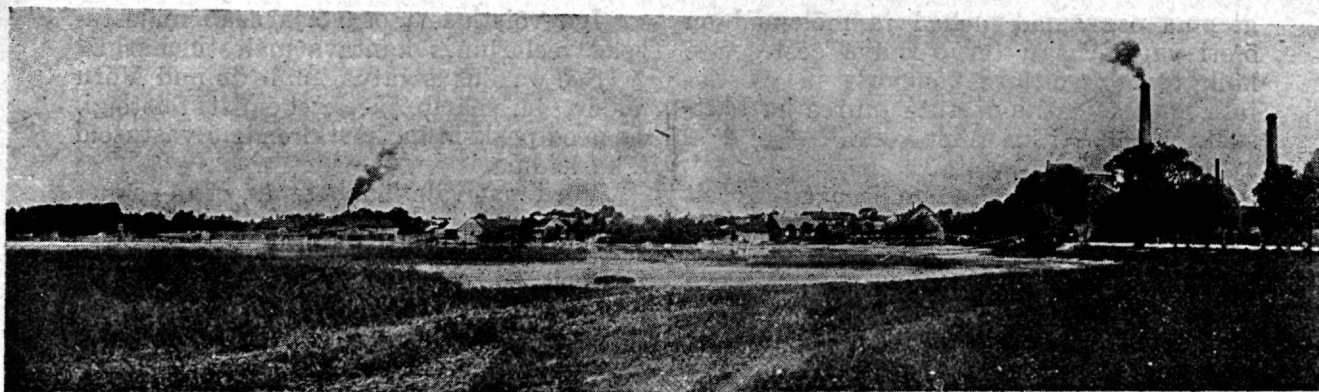
Peale ettevalmistaval taktikalisel loengul teostatati maastikul instruktorite juhatusel jao kaitse ja pealetungilahing väga energiliselt ja eeskujulikult. Et tegevus kahepoolne, pakkus ta osavõtjatele enam huvi. Peale praktilisel tegevust arutati koha peal läbi head ja vead. Pealikele jäi selge pilt jao kaitse- ja pealetungitegevusest.

Teisel päeval oli tähtsamaks õppetegevuseks laskeasjandus ja luuretegevus. Laskeasjanduse grupi juhataja kpt. Partsi selgitas ettevalmistavas loengus pealikele uue ilmuva laske-eeskirja sisu, näitas skeemide varal malevlaste lasketasapinda praegusel ajal ja pani kõigile südame peale erilist rõhku panna laskekunstile, et saada headeks küttideks, kes võiksid eestlaste kuulsust kõrgel hoida ka rahvusvahelistel võistlustel.

Peale ettevalmistaval loengul peeti laskeasjanduse õppetund laskeplatsil väga eeskujulikult. Seal oli laskmine väikekalibriilisest ja lahingpüssidest igasuguste laske-eelharjutustega. Kõik see tegevus oli jagatud seitsmesse ossa, kus iga osa juhataja instruktor. Töö kees kiire tempot. Iga grupp vahetati 17 minuti järele. Kahe tunni jooksul olid läbi käidud kõik grupid. Sarnane hästi organiseeritud laskeasjandus tund pakkus täiesti head eeskujul. Isäranis huvi pakkusid pealikele väikekalibriilised spordipüssid. Et aega vähe, peeti lõuna metsas. Sealsamas laskeplatsil selgitas major Balder pealikele luuretegevust ja koju minnes organiseeriti jao luuretegevust praktiliselt.

Soodus maastik ja hea juhtimine pakkusid pealikele üllatavalt huvi luuretegevuse vastu.

Kolmandal päeval oli tegelik laskeasjandus ja vahiteenistuse läbiviimine pealike eneste juhtimisel. Peale ülalpool nimetatud õppeainete olid veel tunnid topograafia ja spordi aladel. Suure huviga võeti osa sportlistest mängudest.

Võru linn — vaadatuna vaksali poolt.

Olge tervitatud, meie liiflased lõunast — aizsargsid, — võitlejad ühiste sihtide eest! Ärgu olgu Läti aizsargside ja Eesti kaitseliiflaste esimene kohtamine Võru laskerajal ainult võisfluseks, vaid sõprusside-meie kõvendamine kahe liitrahva aatellsemate poegade vahel.

Tere tulemast, aizsargsid!

Võru avab tee lõunasse.

Võru maleva aastapäev ja laskevõistlused Valga maakonna aizsargside polguga.

20. novembril, Võru maleva aastapäeva puhul, peetakse Võrus esimesed Eesti ja Läti kaitseliitide vahelised laskevõistlused. See on esimene kord, kus Eesti kaitseliit lasketiirul kohtab meie liitrahva aizsargsidega ja seega samasugune — võib öelda — ajalooline sündmus nagu oli seda hiljuti Tallinna-Helsingi paremate kütide laskevõistlus Helsingis.

Ühtlasi on see võistlus ka tähiseks, et meie malevad võtavad laskeasjandust tõsiselt ja püüavad ta edendamiseks kasutada kõik teed. Huvi laskeasjanduse vastu on tõusnud, tuleb leida sellele huvile avaldusteid. Üheks sarnaseks on võistlused välismaa kütidega. Olgu need tervitatud.

Võru malev on näidanud järjest hoog-

amat sisemist ja oskuslikku arengut ning võib seega rahulise südamega mööduda oma kolmandast aastatulbast. Meie õnnesoov temale. Nii aastapäevaks, kui ka osavusprooviks lätlastega, mis ootuste kohaselt peaks jätma võimalused ka võiduks.

Meil on võrdlemisi teadmata, kuivõrra kõrgel seisab laskeasjandus Läti aizsargside polkudes, aga kaudselt võib aimata, et ta pole alamal meie omast. Seega on tulev võistlus nagu esimeseks malepartiiks, mis mängitakse mitte nii palju võidu pärast, vaid võistleja tubliduse tundmaõppimiseks.

Võru maleva võistlusvastaseks on meie liitriigi aizsargside Valga maakonna polk. Mõlemad saadavad tulelinile muidu-

Igal õhtul korraldati kõne- ja kinoõhtud, millest rohkel arvul osa võeti.

Viimasel lendkooli õhtul korraldas kohalik kodukaitse naisühing kõigile lendkoolist osavõtjatele rikkaliku teelaua. Seal istuti lõbusas meeleolus, peeti vastastikku tervituskõnesid, lauldi isamaalikke laule jne. Lõpuks oli kohaliku kompanii poolt piduõhtu kõnede, kinoettekannete ja huvitava näitemänguga.

Peab tunnistama, et Abja lendkool jättis osavõtjatele kõige paremad muljed. Palju nägid vaeva hrad lendkooli korraldajad peastaabi õppejõud, kes mõistsid kõike pakkuda väga huvitavalt ja arusaadavalt. Palju nägid vaeva ka kohapealsed korraldajad, iseäranis kohalik maleva pealik kpt.

Adamson, kelle ettevõttel oli korraldatud kõigile ühissöök, mugav soe ühiskorter, kus pealikud peale rasket päevatööd rahulikult võisid puhata.

Palju nägi vaeva eelkorralduses ka kohalik malevkonna pealik hra Nõmm, kes igalpool abiks oli oma nõu ja jõuga.

Kogu lendkooli ajal valitses eeskujulik kord, oli kõige soojem ja südamlikum vahekord pealike ja instruktorite vahel.

Lendkool ise aga ergutas ja värskendas pealikuid raskes töös, viis nende kaudu uut elustust malevlaste sekka.

Jääb soovida, et sarnaseid õppetöid igas malevas mitmes kohas korraldataks.

Osavõtja.

gi oma osavamad mehed ja mõlemad on õieti väljas nagu terve rahva eest. See kõik tõstab võitluse põnevust ja võistlejate ning asjasthuvitatute juures ka tähtsust. Kindlasti ka tahet võita.

Kumb suudab võita?

Võitluse tingimused on peaaegu täpselt samad, nagu need olid Tallinna-Helsingi võistlustel.

Auhindu on võrdlemisi palju. Võru malev paneb ise rändauhinna välja, ilusa Rooma legionääri kaju. Selle omandab järgmise võistluseni see võistleja pool, kes võidab grupilaskmises punktide arvuga.

Peale selle on aga veel hulk üksik-auhindu.

Kõige rohkem punkte saavutav üksiklaskur saab auhinnana nikkeluuri, teine termospudei, kolmas käsikohvri, neljas Soome pussi ja viies rahatasku.

Iga võistlusest osavõtja saab mälestuseks veel rinnas kantava mälestusmärgi.

See on ilus algatus, mille teinud Võru malev, ja väärib järeletegemist teistelgi. Ja need peaksid ka kustki endale vastaseid ikka leidma.

Võru malevale jääb aga au, et ta esimesena korraldas „Eesti-Läti“ laskevõistlused, oli seega teavajaks lõuna poole. Põhja poolt on tee juba avatud Helsingi-Tallinna võistlustega.

Võib olla, leitakse võistlusel rohkem Raavikuid kui suutis seda pealinna malev. Ei usu, et teda keegi kadestaks — oleme ju kõik püüdnud ühist sihti. Ja seegi laskevõistlus on samm sinna poole.

Tahame aga võrukestelt loota kõige paremat ja soovime neile selleks õnne!

Olgu see ka heaks eeltähenduseks uuele tegevusaastale!

Teine jalgväerügement 21. XI 1917.—21. XI 1927.

21. novembril pühitseb meie teine rahvusväeosa — 2. jalgväerügement — oma kümnendat aastapäeva. Sel puhul pole vist üleliigne, kui ka meie, kaitseliitlased, heidame lühikese pilgu selle kangelasliku väeosa minevikku.

2. Eesti polgu vormeerimise lüba hakati routama juba 1917. a. juuni lõpul. Aga alles 8. septembril saadi seks nõusolek põhjarinde juhatajalt ja sõjavägede ülemjuhatajalt. Polgu vormeerimisele asus Eesti sõjaväelaste ülemkomitee 6. novembril 1917. a. ilma vormilise loata, kusjuures polgu vormeerijaks nimetati kapten Maide (praegune kaitseliidu peastaabi ülem) ja vormeerimiskohaks Paide linn. Kuid sõjarinde juhatuse poolt nimetati vormeerimiskohaks Viljandi. Seal pandigi 21. nov. ühes Helsingist leitnant Joh. Järveri poolt asutatud Eesti sõjaväelaste liiduga alus 2. Eesti jalgväepolgule. 1. Eesti diviisi ajutise ülema k.-t., kindralstaabi al.-polk. J. Sootsi päevakäsuga nimetati polgu vormeerijaks kapten Maide, ja 13. detsembril nimetati Eesti sõjaväelaste ülemkomitee ettepanekul polgu ülemaks polkovnik Joh. Unt. Vaatamata Eesti enamlaste (Pöögelmani, Ikmeldi j. t.) ägedale kihutustööle kogus polku mõne nädala jooksul üle 100 ohvitseri ja 2000 sõduri.

Enamlaste valitsuse korralgeduse päevil läks polgul korda Vene sõjavägede poolt kavatsitavaid rüüstamisi ära hoida, sest Eesti sõdurid olid Vene röövsõduritele teatavaks hirmuks.

1918. a. 23. veebruari hommikul langes enamlaste võim Viljandis. Nüüd võttis linnas korrapidamise oma kätte 2. polk ja kuulutas kohe välja Sakalamaal sõjaseisukorra, ühtlasi tunnistas ainsaks kõrgemaks võimuks Eestis Eesti Maapäeva, mille käsutada end ka andis. Ja 24. veebruaril luges pidulikult rahukoguhuone trepilt 2. polguülema abi al.-polkovnik V. Puskar ette Eesti Päästekomitee manifesti, millega Eesti kuulutati iseseisvaks. Aga juba 25. veebruari keskpäeval marssisid Saksa okupatsiooniväed Viljandisse. Enne seda oli polguülema polk. Unt, —

ära nähes, et Eesti rahvusväeosad ei meeldi ka sakslastele, polgu Viljandi maakonna „rahvakaitse miilitsaks“ (omakaitseks) ümber nimetanud. Sakslased käsutasid aga kohe selle „omakaitse“ Viljandi põllumeeste seltsi kokku, võtsid talt relvad ära ja vangistasid ta. Polkovnik Undile tehti ettepanek astuda Saksa kindralkomando käsutusse, millest aga polk. Unt kategooriliselt ära ütles, põhjendades, et tema ja temale alluv 2. Eesti polk on ainult Eesti Maapäeva käsutada. Sellele järgnes peagi Saksa 4. ratsadiviisi ülema käsk: polk likvideerida ja mehed laiali saata, mis ka 1. aprillil täideti.

Kuid ajad muutusid! Liitlaste hiilgavate võitude järeldusel lõi 1918. a. novembris vabaduskuma koitma ka Eestile. Päevakäsuga 27. novembrist 1. Eesti diviisile kästi vormeerida uuesti 2. jalgväepolk, asukohaga Tartus. Polgu vormeerijaks ja ülemaks nimetati ta endine ülem polkov. Johann Unt. Ja 21. nov. 1918. a. täpselt aasta pärast esimest vormeerimist Viljandis, pandi Tartus alus 2. jalgväepolgule, praegusele 2. jalgväerügemendile. Juba 17. novembril oldi alustatud vabatahtlikkude sõdurite registreerimist. Esimesed vabatahtlikud, kes polku teenistusse astusid, olid Tartu keskkoolide vanemate klasside õppurid- ja üliõpilased-kaitseliitlased.

See oli raske aeg ja raske oli ka polgu ülesanne, — Tartu kaitsmine, sest punased olid Võru juba vallutanud ja Tartu poole edasi tunginud. 6. detsembril jõuti polgu vormeerimisega siiski nii kaugale, et ratsaluurajate salk võidi saata Tartu-Võru maanteele luurele. 7 päeva hiljem saadeti juba 2 roodu Ahja jõe piirkonda, ning 15. detsembril oli polgu allüksustel esimene tule-

ristimine Moisekatsi mõisa juures ja järgmisel päeval — suurem lahing Kärša silla juures.

Nüüd algas Tartu kaitsmise periood, milles 2. jalgväepolgul suured teened. Kuid Vene valgete äraandlik teguviis Tartu-Võru maanteel pani Tartu kaitsjad raskesse seisukorda, mille tõttu oldi sunnitud 21. detsembri varahommikul Tartu maha jätma. Polgu osad asusid kaitssele Aidu ümbrusse, kus tuli võidelda hästi relvastatud ja mitmekordses ülekaalus oleva punaväe vastu. Kuid pärast kaheksapäevast ägedat võitlust kiskus 2. jalgv.-polk Aidu juures algatuse oma kätte ja surus 4. jaan. 1919. a. punaväe raudteeliinile tagasi. 9. jaanuaril vabastas polk Jõgeva. Algas kiire tempoes edasitungimine põgeneva punaväe kannul, mis edenes täiesti õnnelikult. Ägedamaid lahinguid lõi polk Reola mõisa juures ja hiljem Petseri all, kus punastel olid väga head ja kindlad seisukohad.

Veel 10 kuud tuli polgul ligi kümme korda üle oleva vaenlase vastu meie lõunapiiri kaitsta ning Põhja-Läti vabastamisest osa võtta. Petseri ja Marienhauseri ümbrused mäletavad hästi 2. jalgv. polku, kes siin lõi rea raskemaid lahinguid. Vähe aega enne vaherahu, 1919. a. dets. lõpul, käsutati polk Narva rindele, kus tol ajal löödi meeleheitlikke lahinguid punaväega. Siia jäi polk kuni 1920. a. kevadeni, mil ta Tartu üle toodi, kus ta on asunud seni.

Sõjavägede reorganiseerimisel 1921. a. ühendati 2. jalgväepolguga meie vabadussõja kuulsa veteraan — Kuperjanovi partisanide pataljon.

Rügemendi ülema kohal on 10 aasta kestes teeninud: kolonel Johan Unt (1917.—1919. a.), kolonel-leitnant Hans Kurvits (1919.—1921. a.), kolonel Siegfried Pinding (1921.—1925. a.), kolonel-leitn. Peeter Baumann (1925.—1926. a.) ja kolonel Peeter Oinas (1926. a. novembrist senini).

Kuperjanovi partisanide pataljoni on juhatanud vabadussõjas: leitnant Julius Kuperjanov ja kolonel-leitnant Jaan Unt, — mõlemad Tartu maakonna kaitseliidu loojad 1918. a. nov. (Viimane neist, — kol.-ltn. Unt — on tänini Tartumaa maleva pealik.) 1921. a. senini on Kuperjanovi partisanide pataljoni ülemaks kol.-ltn. Villem Kõhal.

Juubelipäeval koos rügemendiga pühitsesid ka neli rügemendi ohvitseri — vabadusristi kavaleri — oma 10. a. teenistuse juubelit Eesti kaitsevõlge ja 2. jalgväerügemendis. Need ohvitserid on: kaptenid Joh. Mõttus ja A. Porri, major Ed. Liibus ja leitnant V. Jakobson, — kes rü-

Kol.-ltn. J. Unt,
praegune Tartumaa maleva pealik, endine Kuperjanovi partisanide patalj. ülem.

gemendis selle algpäevast senini vahetpidamata on teeninud ja kõik lahingud kaasa teinud.

Ametlikkude andmete järele on 2. jalgv. rügemendis vabadussõja kestes langenud ja saadud haavadesse ja haigustesse surnud 9 ohvitseri, 1 arst ja 216 sõdurit, haavatud — 34 ohvitseri ja 761 sõdurit.

Kuperjanovi partisanide pataljonist: langenud ja surnud — 6 ohvitseri ja 83 sõdurit; haavatud — 27 ohvitseri ja 470 sõdurit.

Au langenud kangelastele, kes isamaa altarile ohvrina pannud suurema ande, mida võib anda inimene — oma elu!

Meie õnnesoovid kangelaslikule väeosale ta juubeli puhul. Usume ta tulevikku — see ei saa olla vähem aurikas kui minevik!

E. M.

Kohtamine.

E. Vald.

See on õieti väike episoodikene, nagu neid meil ehk juhtub igal nädalal ja mitmes teisendis. Aga ometi sundis ta südamed kiiremalt tuksumas kahes, muidu nii äripäevselt rahulikus ja ärritusvõõras rinnas ning tõi mitmegi pealtnägija silmadesse isearalise läike, mida sel puhul nagu varjata ei tahtudki.

Sõitsin raudteel. Ses meie omapärasel ron-

gia, milliste kohta naljatatakse, et sõidu ajal käivat ta konduktorid igavuse peletamiseks raudteearsetes taludes porgandeid näppamas ja veduri juht võsab luudi tegemas.

Vagun oli täis ja uusi reisijaid tuli jaamades ikka juure. Ilm oli vihmane ja juuretuli jate riided aurasid niiskust ja kantud rõivaste lõhna. Vilu oli ka.

Niisuguses olukorras — ruumikitsikuses, niiskes hämaruses, kõik võhi-võõrad — ei teki kellelgi just hea meeleolu. Seepärast vaikisime, suitsetasime, sirutasime jalgu, tegime nagu tukksime ja olime iseeneses pahurad.

Minu kõrval tukastas noorevõitu mees. Kuigi maamehe riietuses, avaldas ta siiski võrdlemisi intelligentse inimese mulje. „Kooliõpetaja, vallakirjutaja või metsaametnik,“ otsustasin iseeneses.

Mees oli aga võrdlemisi pahur, tuges luba-küsimatult mu najale, sirutas jalad välja, haigutas tihti ja kuuldus nina alla kiruvat.

Jälle jaam. Peatus ja uued pambumehed vagunisse kolistamas. Neid polnud just palju, aga nende „pagasit“ küll.

Üks pealetulijaist, võrdlemisi noore näoga vanamees, hakkas oma pampe üle meie peade üles riulile upitama.

Seejuures aga rõhus ta küljega õige tugevalt mu naabri pähe ja astus talle oma säärikutega varvastele.

„Ohver“ kirus kuuldavalt ja trügis pambumest võrdlemisi hoolimatult tagasi. See aga oligi juba omaga valmis, astus tagasi vaguni keskohta ja hakkas, nagu valguse poole, toppima piipu.

Minu naaber heitis veel ikka pahase pilgu mehe näole, võpatas siis äkki ette. Silmitses veel, ajas end sirgu püsti. Nüüd nägin — tal oli üks jalg vigane, põlvest kange.

„Vabadussõjalane. Autasuks maad saanud sõdur või ohvitser . . .“ selgus mul nüüd äkki.

Vigase jalaga mees oli astunud talumehe ette. Silmitses teda terav-teravalt, raputas pead ja kõnetas ärevalt: „Vabandage mu küsimust . . . ma

ei tea, kuidas ma peaksin seda algama . . . aga . . . teie olete nii väga ta sarnane. . . Kas oli teil üks vend või poeg Juku?..“

Talumees oli kuulnud võõrastades, natuke taganenudki, aga viimaste sõnade kuuldudes astus ta sammu ette ja küsis — küll mitte ärevuses, aga siiski ootava pinevusega: „Minu poeg Juku. . . Mida teate teie temast?“

Mu naaber haaras talumehe käed oma pihku, kogeles, sai suust sõnad: „Tema päästis mu elu. . .“

Need sõnad tulid veel valjusti, kaskaadina. Siis nagu häbenesid nad mõlemad, taandusid teispoole akna alla, aga veel ikka käsikäes. Algasid siis kõnelust vaiksemal häälel, seljaga meie poole.

Ja nüüd jutustan, milles lugu siis õieti seisis. Hiljem jutustas selle mulle endine ohvitser, praegune asunik.

Talumehe poeg oli sõjas surma saanud, päästes oma ohvitseri, mu praeguse reisikaaslase, elu. Aga sõtta oli ta tulnud kodust salaja ära joostes. Ja väeosaski esinenud ta valenime all, nagu see selgus alles nüüd. . .

Maetigi noor sõdur üksikuna, teadmata ta sugulasi, kellele oleks võinud teatada ta kangelaskliku surma.

Nüüd, imelikul kombel, sai ta isa teada oma poja sõdurisurmast. Sai teada selle käest, keda päästes oli see ta poeg saanud surmava haava. . . Ning surus selle käsi, vaatas talle silmi, ja ta olekus paistis isalik südamlikkus, nagu see on ainult niisugusel isal, kellel tuleb koju kadunuks arvatud ja leinatud poeg.

Nad lahkusid vagunist seltsis ja seltsis astusid nad linna poole. Ikka üksteise kõrval, ikka üksteisega kõneldes.

Võru kaitseliit a. 1919.

Neile, kes tahavad saada headeks laskjateks.

Meie laskeasjandus on viimasel ajal teinud tõesti hiiglaedusamme. Seega just peaauglikult kaitseliidu õhutusel ja algatusel. Aga veel palju on teha ja tuleb teha. Aidaku selleks kaasa käesolev ühe meie parema kütti kirjuttis.

1. Sissejuhatusesks.

Püssidest laskmise küsimus on viimasel ajal õige teraval kujul üles kerkinud kui kaitseliidus nii kaitsevääeski.

Ei saa salata, et sel alal meil kõik oleks kõige paremas korras. Ma ei eksi suuresti, kui ütlen, et pea iga eestlane oma hinges on kütt. Kui jälgida meesinimese elukäiku, siis näeme, et juba varajast lapsepõlvest saadik temal on tegemist laskmistega ja laskmisesse puutuvate küsimustega.

Kes meist ei ole varajasemas lapseas olnud huvitatud hanesulest meisterdatud kartulipüssist! Kas neid valmistati, et neist niisamuti plaksutada, sinna, kuhu juhtub? Ei. Siin püüti esimeses järjekorras ikka tabada märki. Kas oli siin märgiks koer või kass, või katsuti mõni pauk isegi sooritada ema nina pihta, see on täiesti ükskõik, kuid peasi oli see, et noor kütt sai oma laskekirge rahuldada.

Hoopis laialdasemad väljavaated avanesid jõmpsiakapõlves. Esiteks harrastatakse nüüd oma laskeosavust juba palju soliidimatel relvadel. Hanesulekahuri asemele astuvad igasugused vibud. Milliseid neid küll ei meisterdata! Alates algelisemast vibust, nõoriga vinna tõmmatud kuuseoksast, lõpetades keeruliste ambudega, missugused varustatud sõjaväepüssile sarnanevate päästemehanismidega, — on siin leida riistapuid mitmet selti ja mitmeid tüüpe. Mida keerulisema relva keegi meisterdas, mida tabavam „tuli“ saavutati, seda suurem oli ka laskuri enda kuulsus küla peal. Ja märgid. Ei lepita enam ilmsüüta punktilaskmisega aida või lauda seina pihta, vaid püütakse tabada ka mitmekesiseid elusmärke kui paigalseisvaid nii liikuvaidki. Nooblim oli see mees, kes rohkem varblasi maha põmmutanud. Mäletan oma kütirõõmu, kui mitmekuulise harjutuse järele esimest märki tabasin, olgugi, et kurja varblase asemel mu laskekunsti ohvriks langes vana rasvatihane.

Neil eluaegadel tehakse algust ka esimese tulirelva käsitamisega. Arvan, et pea iga Eesti poiss, kes mõtleb endal juba mehesüdame rinnus tuksumat, meisterdab endale ka mõne korrapärase püssi. Üks umbotsaga toruke, süüteauk sees, kinnitatud puust nikerdatud laadile, ja müristaja on valmis. Püssirohtu soetatakse võimaluse järele. Tiku otsast väävlit, isa tagant näpatud püssirohtu, poest ostetud mõne marga eest jne. Iga-

üks varustab end olude kohaselt. Sama lugu ka kuulidega. Tükkideks raiutud püksinööp, tinatükid, raudnaelad, — kõik nad kõlbavad laengu kinnitamiseks. Mõnel õnnestub saada paar haavlit ja soodsal juhul isegi „rentkuule“.

Iga mees ei lepi pisikesse püssiga, mis paremal korral tapab varblase või muu vähema linnu. Mõte käib alaliselt suuremate kaliibrите ja tüsedamate relvade peale. Et ka siin edusamme astutakse, näitavad teated, mis siit ja sealt ajalehtedesse saadetakse, kus üks või teine niisuguse omatehtud müristaja all kannatanud ja mõnikord väga tõsiselt.

Tehnika ja selle arenemine huvitab meie noorsugu väga. Eriti relvadesse puutuvad küsimused. Pea jõuab kätte aegjärk, mil meie noorur kaotab huvi kodutöö vastu ja ta tahab saada vabrikus valmistatud relva omanikuks. Esimeses jär-

Iga kaitseliiduse kofuseks

on „Kaitse Kodu“ levitamine, temale uute tellijate ja lugejate juurevõitmine ning sisulise kaastöö tegemine.

jekorras saab siin unistuste objektiks revolver, see täismehe relv. Too riistapuu on rohkem maapoiste lemmik. Linna noored käsivad meelsamini igasuguseid „montekristosid“ ja muid väikekaliibrilisi tuleriistu, missugused rohkem meele tuletavad juba päris sõjaväepüssi.

Seega on kätte jõudnud aegjärk, mil huvi laskeasjanduse vastu on tõusnud kõrgema kraadini. Ei ole haruldane nähtus, kui maapoised mitmete kilomeetrite kauguselt tulevad kokku, et vaadata, kuidas üks õnnelik relvaomanik lasub märki. Ja kui õnnelik on see, keda vääriliseks loetakse ja talle võimalus antakse paar katselasku anda tõsisest tulirelvast. Revolvritele ja väikekaliibrilistele püssidele seltsivad veel jahipüssid. Ka sellest riistapuust laskmist harrastatakse heameelega ning iga Eesti noormees näeks enast hea meelega selle omanikuna.

Üldiselt jälgides ühe meeskodaniku elukäiku kuni meheaastateni ei leidu ühtki silmapilku, millel tema ei oleks huvitatud laskeasjandusest. Relvad vahelduvad, primitiivsete „kodukoetute“ asemele tulevad täiuslikumad vabrikutöö saadused, kuid huvi jääb endiseks.

Loomulikult peaks see huvi kestma ja arenema, kuid siin tuleb üks imelik nähtus ilmsiks.

Jõuab kätte aegjärk, millal iga korraik meeskodanik kui kodukaitsja saab kätte püsside kuninga — sõjaväe vintpüssi. Tuleks arvata, et ta seda uut relva võtab sama huvi ja armastusega, nagu eelkäijaidki, — kuid tegelik elu näitab teist. Saades tolle tähtsama ja kasulikuma tuliriista omanikuks (olguigi ajutiselt), noormees nagu kaotaks oma senise huvi laskeasjanduse ja laskespordi vastu. Sõjaväepüss on nagu mõni võõras „kroonu“ asi, millega tegemist tehakse ainult niipalju, kui see hädatarvilik või peale sunnitakse. Oma huvi asja vastu kaob ja paljudel on ükskõik, kuidas tema laseb.

Ütleb vanasõna ja see käib täiel määral ka laskekunsti kohta. Meistrid ei kuku taevast, vaid meistriks saab visa ja järjekindla tööga.

Iga eestlane on oma hinges kütt, juba lapsepõlvest saadik tunneb ta huvi laskmise vastu ja see huvi peab kestma kuni hauani. Kunstlik seisak vahepeal ei tohi aset leida. On tarvis omada õige vaade sõjaväepüssi ja sellest laskmise peale. Seda laskeasjanduse osa ei tohi eraldada üldisest laskekunstist. Ta on ainult üks peatükk üldisest laskmiste käigust ja ta taotleb peale isikliku laskekunsti tõstmise veel teist ja väga tähtsat sihti — kasvatada korralikke kodukaitsjaid.

Lendkool Abja kodukaitsese naisüfingu külaliseks.

Kõik lend-koolist osavõtjad ja õppejõud ühises teelaas.

See on täiesti vale seisukoht sõjaväepüssi suhtes ja mitte millegagi põhjendatud. Ei ole sugugi ükskõik, kas on meil mõni üksik meister sõjaväepüssist laskmises või meeskodanikkude valdav enamus on head kütid.

Juba sõjalisest seisukohast vaadates ei luba meie olud tagajärjetumat „paugutamist“. Esiteks, meie ei ole küllalt rikkad, et huupi laskmisega pillata kallist rahva vara laskemoona näol, ja teiseks ei ole meid üleliia palju, et oma halva laskmise tõttu julgeks läinud vastast lasta endid nuhtlemata maha nootida.

Hea kodukaitsja olla, tähendab olla esimeses järjekorras hea laskja. Lahingus usaldab ennast ainult see, kes valitseb oma relva üle ja usub selle võimetesse. Et nii kaugele jõuda, on tarvis läbi teha korrapärane kool ja saadud oskusi ning võimeid hoida alal. „Inimene õpib seni, kuni elab“

Laskekunsti harrastamisel on kõige soodsamas olukorras kaitseliit. Siin avaneb võimalus noortest eluaastatest peale kuni eluõhtuni seda sporti harrastada. Et küsimus väga tähtis, seni aga küllaldaselt tähelepanu ei ole väärinud, kuid viimasel ajal väga teraval kujul kõikides riigikaitsese organisatsioonides üles tõstetud, siis leiab „Kaitse Kodu!“ veergudel laskeasjandus ja sellega kaasas käivad küsimused igakülgset valgustamist.

2. Uutest laskereeglitest.

Vigade varal õpitakse. Tegelikult elust ammutatakse kogemusi ja õpiseid, mille põhjal üles seatakse uued põhimõtted ja määratakse kindlaks uued teed, mida mööda liikudes jõuame kiiremini eesmärgile.

Kui laskmine kaitseliidus seni ei annud soo-

vitavaid tagajärgi, siis ei tähenda see veel, et kaitseliitlastest ei saa häid laskureid. Siin võis olla mõduandvaid põhjusi, mis takistasid asja tarvilist edenemist ja meie kohus on neid üles leida ning nende kõrvaldamisele asuda. Juba pikemat aega töötatakse peastaabis selles suunas ja juba lähemal ajal esinetakse sealt poolt konkreetsete ettepanekutega.

Esimeses järjekorras on revideerimise alla võetud kogu laskmissüsteem. Seda mitte üksi kaitseliidus, vaid ka kaitseväes. Mõlemal pool töötati uute laskereeglite kallal ja väljatöötatud kavade võrdlemisel selgus, et on jõutud pea ühisele otsusele. See oma poolt tõendab, et tehtud töö oli ratsionaalne ja annab lootust ettevõtte heaks kordaminekuks.

Et uued laskmiste kavad huvitavad malevlaste hulki, tutvustan siin kohal nende tähtsamate põhijoontega.

Esiteks, kaitseliidu laskekavad on kooskõlastatud kaitseväge omadega. Seni valitses kaunis segane ja ebamäärane olukord, mis mõnigi kord põhjendatud nurisemise välja kutsus. Noormees,

Kahe silma vafele

ei tohi te jätta, et „Kaitse Kodu“ tahab teile teha suuri kingitusi. Lugege leheküljelt 826.

vabanedes kaitseväteemistusest oli seal jõudnud teatavasse laskuriliiki ja isegi kõrgesse. Astudes nüüd kaitseliitu, tuli temal laskeharjutusi kaasa teha teiste malevlastega, kes võib olla temast laskeosavuse poolest palju madalamal tasapinnal. Loomulik, et vana kordamine või ühe koha peal tammumine kellelegi huvi ei paku ja inimene laskeharjutuste vastu jääb külmaks. Teisest küljest nii mõnigi noormees olles enne kaitseväge teenistusse astumist kaitseliidu ridades, omandas siin teatava laskeosavuse, kuid kaitsevärke astudes tuli temal uuesti otsast peale hakata. Nii-sugusele ebanormalsele olukorrale tehakse lõpp. Edaspidi võetakse arvesse saavutatud tagajärjed kui kaitseväes nii kaitseliiduski. Ühte või teise riigikaitseorganisatsiooni astumisel kontrollitakse sisseastuja edasijõudmine laskeasjanduses järele ja vastavalt arenemisele näidatakse temale õige koht kätte.

Teiseks uute laskereeglite iseloomustavaks jooneks on, et siin on ette nähtud tähtis koht iga laskja oma algatusele ja enesearendamisele. Eestlane on liig iseseisev ja arenenud selleks, et tegetseta ainult ettekirjutuse ja alalise juhatamise all. Tema tahab ka ise asjale käsi külge panna, ise midagi ära teha. Oma algatusel ettevõtetud töö villi on magusam ja saavutused annavad parimaid tagajärgi. Selles mõttes on laskeasjandus tänuvääriline tööpõld. Siin on ette nähtud terve rida asju, mida malevlane ise võib teha, et ennast ette valmistada heaks laskjaks. Samuti on jätud

laidlased tegevuse võimalused kohapealsetele noorematele pealikutele. Nimetan siin kohal ainult üht uudis asja, s. o. v a b u l a s k e h a r j u t u s i. Igale kaitseliitlasele, vastavalt tema laskeosavuse arenemisele, on ette nähtud teatav arv padruneid tema enda poolt kokkuseatud laskeharjutuste täitmiseks. On tõsiasi, et iga mees teab ise kõige paremini, kust kohast tema king pigistab. Samuti on laskmises. Nii mõnigi kaitseliitlane jääb nõrgaks laskuriks ainult seepärast, et juht tema puudust ei taba ja ettenähtud laskeharjutused ei ole õige rohi selle kõrvaldamiseks. Nüüd aga, saades padruneid v a b a d e k s h a r j u t u s t e k s, avaneb igale kaitseliitlasele võimalus oma puudust üles otsida ja antud padrunitega oma poolt kokkuseatud laskeharjutustega viga parandada.

Peale selle on ette nähtud kindel arenemistee, õigemini lasketeenistuse käik. Ei tule enam kobada siit, kobada sealt, mitu korda otsast peale hakata ja käia kui nõitunud ringis. Iga mees, kes saavutab teatavaid tagajärgi, astub ka sammu edasi ja hakkab ennast ette valmistama järgmise sammu astumiseks. Edasijõudmise kohaselt jagatakse kõik kaitseliitlased klassidesse ja iga saavutus hinnatakse vastava eraldusmäärgiga.

Kõik kaitseliitlased jagunevad kolme suure kategooriasse:

- 1) Kütid,
- 2) laskurid ja
- 3) algajad.

Kategooriad oma poolt jagunevad klassidesse. Nii oleks kütidel kolm klassi:

- 1) Esikütid (ehk meisterkütid);
- 2) I klassi kütid ja
- 3) II klassi kütid.

Kütid, need on kaitseliitlaste-laskurite koorikiht. Oma võimete poolest vastavad nad praegustele kaitseväge I grupi iseäralise liigi laskuritele. Esikütid, kõrgemale lasketasapinnale jõudnud kaitseliitlased, moodustaksid Eesti kaitseliidu rahvusmeeskonna, kelle hooleks jääks värvide kaitsmine võistlustel sõbralikkude naabritega.

Laskurid omakorda edasijõudmise ja näidatud tagajärgede kohaselt jagunevad ka kolme klassi:

- 1) Esilaskurid,
- 2) I klassi laskurid ja
- 3) II klassi laskurid.

Laskurite kategooria vastab umbkaudselt kaitseväes ajateenijatele sõduritele. Esilaskurite tasapind on peaaegu võrdne teenistusest lahkujate kõige paremate laskjate lasketasapinnaga või ületabki selle.

Kui kütidel nii laskuritelgi on iga klassi tarvis eraldusmärgid. Eraldusmärkidena on ette nähtud laskeakselbandid ja rinnamärgid. Peale selle antakse iga klassi laskurile ja kütile välja sellekohane diploma.

Kolmanda kategooria moodustavad need, kes laskmises alles algajad või nõrkade tagajärgede tõttu ei ole suutnud veel laskurklassi pääseda.

Igas klassis viibimise kohta on ette nähtud kindel aeg, kusjuures kindlaks määratud selle miinimum ja maksimum. Alammäär selleks, et mõni kiiresti edasijõudja liig tõttama ei hakkas ja selle tagajärjel juhuslikuks laskjaks ei areneks, sest laskeosavus nõuab järjekindlat ning

esile mitmedki väärnähtused. Nii seisis mõnigi mees õige kõrges laskurliigis, aga kui tema teadmisi hakati kortrollima, kukkus ta katsetel läbi ja ta tuli isegi algajate juure tagasi viia. Nüüd on laskeklassid seotud tihedalt distantsidega. Teatava klassi kaitseliitlane peab olema ka kindel laskja kindlaksmääratud distantsi peale. Iga klass kujutab endast ümmargust kooli, mille läbitegemise järele malevlane sammu edasi jõuab

Douaumonti sõjrite mälestamine.

Suurte pidustustega avati 18. septembril Douaumonti fordi ees väljal, Verduni kindluse piirkonnas, kus puhkavad 300.000 prantslase ja sakslase luud. Mälestussammas kujutab enesest templisarnast hoonet 42 meetri kõrguse torniga. Avamispäeval maeti templi keldritesse kõigi nende tundmatute sõdurite, omade ja vaenlaste luud, mis seni puhkasid ühishaudades.

püsivat arendamist. Aja ülemmääraga on tõmmatud kriips, milleni jõudes iga kaitseliitlase kohta tuleb selgusele jõuda, kas tema väärib kõrge-masse klassi viimist, jääb endisesse klassi kordamisele või temal tuleb koguni klass tagasi minna, et ennast paremini ette valmistada, kui üles-seatud nõudmised osutusid tema tarvis liig ras- keteks.

Lõpuks veel mõni sõna laskeharjutustest. Neid on kolme liiki:

- 1) Kontrollharjutused,
- 2) klassiharjutused ja
- 3) vabaharjutused.

Kontrollharjutused moodustavad klassikatse programmi. Seni sündis liikidest liiki- desse üleminek harjutuste täitmise järele, mis tõi

ja temal ei tule juhuslikult tagasi minna. Lühi- dalt oleksid klasside nõudmised järgmised:

- 1) algajad — kindel laskur kõikidest asen- ditest 100 mtr. peale ja toetatud asenditest 150 mtr. peale;
- 2) II laskurklass — kindel laskur lamades asenditest 200 mtr. peale;
- 3) I laskurklass — kindel laskur kõikidest asenditest 200 mtr. peale;
- 4) esilaskurid — kindel laskur lamades asen- dist 300 mtr. peale;
- 5) II küttide klass — kindel laskur kõikidest asenditest 300 mtr. peale;
- 6) I küttide klass — kindel laskur toetatud asenditest 400—600 mtr. peale ja

7) esikütid — kindel laskur lamades asendist 400—600 mtr. peale.

Kui kaitseliitlane saab küpseks kõrgemasse klassi üleviimiseks, siis enne üleviimist sooritatakse vastav katse, et selgusele jõuda, kas tema tõeпоolest suudab järgneva klassi nõudeid täita. Kontrollharjutused täidetakse komisjoni ees, kelle esimeheks kohalik maleva pealik või instruktor ja liikmeteks kaks kohalikku pealikut. Kes täidab kontrollharjutused edukalt — viiakse järgmisesse klassi üle.

Et malevlasi ette valmistada kontrollharjutuste täitmisele, on ette nähtud iga klassi tarvis terve rida klassiharjutusi, mis nii kokku seatud, et kui laskur vähemalt viis tükki nendest on täitnud, siis tema ka suudab täita kontrollhar-

jutused. Klassiharjutusi täidetakse kohapealsete pealikute juhatusel ja järelevalve all. Peale eelpoolnimetatud viie sundusliku klassiharjutuse on võimaldatud igale kaitseliitlasele täita veel kolm lisaharjutust või kolm läbitehtud harjutust korrata.

Lõpuks veel vabaharjutused. Nendest oli juttu juba eelpool. Nende täitmiseks antakse algajatele ja laskuritele padruneid sundusliikude klassiharjutuste padruneid normist pooler määratud ning kütidele täisnorm.

Kõigi eelpool ülesloetud harjutuste täitmiseks antakse laskemoona maksuta. Soovib aga mõni end laskeosavuses rohkem harjutada, siis on temale võimaldatud padruneid oma kulul juure muretseda kuni kahekordse normini. A. P.

Kodukaitse naisühingud maamalevas.

Õige pea peale kaitseliidu tekkimist uuel alusel algasid ka naised kaitseliidu huvides organiseeruma. Alguses olid need mõned üksikud naised, kes kaitseliidu üksuste pidustustel kaasa aitasid. Needki naised olid ilmunud abiks ainult juhuslikult ja tundsid end kaitseliidu peres võõrastena.

Selle abi ja koostöö tähtsusest ning vajadusest oli aga juba aru saadud: einelaud oli paremini korraldatud, ruumid tundusid kohe mugavamana ja sissetulek pidustustest oli tunduvalt suurem kui ilma naiste abita, seepärast püüdsid kaitseliidu üksused võimalikult naiste abi ära kasutada.

Sellest tekkis pea iga üksuse juures oma salgake naisi, kes vajaduse korral kohalikule kaitseliiduüksusele abiks oli.

See oli ka iseenesest arusaadav, sest töötab ju naine koos mehega perekonnas, seisab mehe kõrval seltskonnas, võtab üheõiguslikult osa poliitilisest riigi juhtimisest, siis peab tema ka mehega koos oma jõu kohaselt osa võtma kodukaitse ja isamaalise kasvatuse tööst, missuguse ülesande kaitseliit on enda peale võtnud.

Kaitseliit sai aluse „omakaitsest“ ja vabadusesõjaaegsest kaitseliidust, missugune osaliselt kuni 1. det. 1924. a. oli püsima jäänud, seepärast, saades 1. det. sündmustest tõuke, virgus kaitseliit uuel alusel ka väga kiiresti ja paisus suuremaks ülemaalseks organisatsiooniks ja selle organisatsiooni põhikiri ja tegevuse alused fikseeriti õige pea, sest elu oli juba peajooned kindlaks määratud. Siiski on siingi puudusi ja esile kerkinud muudatuse vajadus.

Palju raskem oli aga sellest küljest kaitseliidu naisorganisatsioonidega. Siin puudus iga-

organiseerimiseks. Asuti küll kohe naisüksuste põhikirja väljatöötamisele, aga seda tuli mitu korda muuta ja jälle muuta ning tema maksmapanek viibis kuust kuusse. Organisatsioon kui niisugune oli aga juba tegelikult olemas ja ootas kindlamale alusele seadmist, et tekkinud olukord ka juriidiliselt sanktsioneeritaks ja ülesannete piirid täpsemalt ära määrataks.

Seda olukorda arvesse võttes pani kaitseliidu ülem oma käskkirjaga 2. sept. s. a. nr. 52 maksma „Kodukaitse“ naisühingu ajutised määrused.

Kas olete

juba ise tellinud tulevaks aast. „Kaitse Kodu“? kõnelenud naabrile, et „Kaitse Kodu“? tellimine tulevaks aastaks on avatud ja et aastatellijate vahel pannakse toime väärtuslike võitudega võiduloosimine?

Veel täna tehke seda.

Seda sammu tuleb tervitada eriti seepärast, et nüüd viimati naisüksustele on loodud kindel ja üle maa ühetaoline organisatsioon ja ülesannete kompleks üldjoontes ära määratud. Selle juures on peetud silmas nõuded ja soovid, mis naiste eneste poolt on aja jooksul üles seatud ja viimati veel Tartus naisesindajate üldkoosolekul üles seati.

Üldiselt on võetud aluseks ja eeskujuks Soome naiste organisatsiooni põhikiri ja meie kaitseliidu põhikiri.

Selle korraldusega näib naisorganisatsioonide moodustamine kaitseliidu juures olevat täiesti legaliseeritud ja nende tegutsemine kõigiti õigustatud. See on aga ainult näiliselt nii, sest kaitseliidu põhikirja § 4 nõudel võib naisorgani-

satsiooni kaitseliidu juures ellu kutsuda ainult vabariigi valitsuse poolt kinnitatud erimääruste alusel. Sarnaste erimääruste maksmapanemise ni vabariigi valitsuse poolt on naisorganisatsioon kaitseliidu juures ikkagi ilma igasuguse juriidilise aluseta ja on vaja seda olukorda võimalikult pea kaitseliidu põhikirja nõuete kohaselt korraldada.

Enne kui need määrused vab. val. maksmapanemiseks on esitatud ja kinnitatud, on soovitatav, et neid veel põhjalikult otstarbekohasuse seisukohalt kaalutaks ja mitmekülgsest sõna võetaks, et ühisele kõigiti otstarbekohasele seisuko-

See on viimati küll keeleteadlaste asi ja ma ei loe end sel alal kompetentseks. Kui me Soome kaitseliidult palju oleme õppinud ja ka organisatsiooni kujundamisel oleme Soomet kopeerinud, mispärast ei ole seda tehtud organisatsiooni nimetamisel? Mina ei mõtle sellega Soome „Lotta Svärdi“ omaks võtta, vaid ainult seda põhimõtet, mille alusel Soome naised endile selle nime võtsid. See on ajalooline-luuleline, missugune seotud isamaa minevikuga. Ka meil on olemas sarnase naise tüüp ja veel suuremas mastaabis kui Soome „Lotta Svärd“ — see on meie Kalevi kaasa „Linda“.

Osa Tallinna maleva Idamalevkonna laskevõistlusest osavõtjaid.

1. mlvk. pealik kapten J. Klaar; × esimese auhinna võitja P. Nõum; ×× teise auhinna võitja E. Kull; ××× kolmanda auhinna võitja J. Nabal.

hale välja jõuda ja sellega peatset põhimääruste muutmise vajadust ära hoida.

„Kodukaitse“ naisühingu ajutisi määrusi läbi lugedes ja tegelikult kaitseliidu ja naisüksuste organiseerimist jälgides tunduvad neis määrustes mõned nõuded ebaotstarbekohased ja organiseerimist ning tegutsemist raskendavad. Esiteks organisatsiooni nimetus: „Kodukaitse“ naisühing. On meil siis veel olemas üks „Kodukaitse“ meesühing? Minu teada mitte. On vaid kaitseliit, missugusest organisatsioonist osa võtta võivad kõik riigitraud kodanikud, kusjuures naised moodustavad ainult eriülesannetega organisatsiooni.

See nimetus — „Kodukaitse“ naisühing — on raskepärane ja mitte midagi ütlev. Meil on kujunenud välja juba nimetus „malevlane“ või jälle „pealik“, kui üksikult kellegi kaitseliitlase poole pöördakse, kuidas on see „Kodukaitse“ naisühingu liikmetega? „Kodukaitse“ on hoopis teine mõiste ja tarvitatakse seda mõistet hoopis laiemas ulatuses.

„Linda“ ühing oleks kõigiti lihtne, tagasihoidlik, mitte sõjakas „kodukaitse“, vaid kodukaitse nobe abiline ja toetaja tema raskel kodukaitsetööl.

Meie oleme kaitseliidu organisatsioonis võtnud tarvitusele ajaloolise jaotuse malevateks ja pealike nimetuse, miks püütakse siin mööda minna ilusast isamaalisest ja armsasti kõlavast Linda'st, seda vahetades mittetabava „Kodukaitse“ nimetusega?

Lindad, rohkem austust oma esiemale ja vähem sõjakust, see passib teile väga hästi!

Asudes organisatsiooni enese juure tuleb märkida, et kui ülesanded, tegevuski ja liikmete õigused ja kohused on küllalt otstarbekohaselt ette nähtud, ka organisatsioon ise või, õigemini, organisatsiooni administratiivne korraldus peakoosolekute, juhatuste jne. näol ei jäta palju soovida, olgugi, et siin üksuste tähtsuse, alluvuse jne. suhtes võib olla lahkarvamisi ja kongressi tähtsuse juures võib väga kahelda, kuna keskkogul ja kongressil pea ühed ja samad üles-

anded. See vist ei too aga tegelikult raskusi esile.

Raskem ja isegi õige ebakohane on juba kord, mis selle aj. määrusega maksuma pandud majanduslikul alal. Nimelt on ette nähtud naisorganisatsioonidel täiesti iseseisev, kaitseliidust lahus olev majapidamine, see on: oma eelarved, aruanded, raamatupidamine ja kontroll.

See kord ajab meie kaitseliidu organisatsiooni väga keeruliseks ja sellega ka paberlikuks. Kujutame ette, et ühes maamalevas, kus on 50 majandus-administratiivset meesüksust (valda), kel oma juhatus ja majapidamine, „Kodukaitse“ aj. määruste kohaselt võib luua 50 „Kodukaitse“ naisühingut (aj. määr. § 14) jällegi oma iseseisva maja- ja raamatupidamisega. Kui nüüd peastaabil ja malevatel on raske saada täpset ülevaadet kõigi majandus-administratiivsete üksuste eelarvetest ja aruannetest ning neid kontrollida ja selle ülevaate saamine ning majapidamise kontrollimine tekitab tihti õige palju kirjavahetust, kui palju raskusi ja kirjavahetust tuleb siis, kui see arv on kahekordne. Mina usun, et siis peab kas maleva ja peastaabi kantselei koosseise suurendama või üldse täpsest ülevaatest loobuma. Et aga üht ega teist meie teha ei või, siis peame leidma vahetee, mis ilma kantselei jõudude ja kirjavahetuse suurendamata siiski võimaldaks algüksuste majanduslikust tegevusest saada ülevaadet. See vahetee oleks ühine raamatupidamine mees- ja naisjaoskondadele, sellega ka ühine aruandmine ja kontrollimine.

Et sellega naistele ülekohut ei sünniks, kui nende vaevaga kogutud vara paigutatakse mees- te kassasse, siis oleks soovitatav, et algüksuses peetaks küll ühine raamat, aga erinaistekontoga, ka aruandes tuleks naisjaosk. majandus näidata eraldi. Seega hoitaks ära asjatu eriraamatupidamine ja -aruandmine, ka revisjon oleks ühine, seega täieline koostöö ja majapidamine.

Sellega ei taha ma naisjaosk. tähtsust sugugi vähendada, vaid, ümberpöörult, koostööd meesüksuste ja naisjaoskondade vahel teha tihedamaks ja asjaajamist lihtsamaks.

Nagu selle artikli alguses on öeldud, otsisid meesüksused pidustuste ja väliste õppuste puhul naiste abi, nendele enam kohastel aladel, samuti on ka naisjaosk. raske ilma meeste abita midagi laiaulatuslikumat ette võtta, näit.: pidu, loteriid või muud selle sarnast, ruumide ja istepiatside korraldamist; peol korrapidamist, ühiseid ettekandeid jne.

Kõike kokku võttes pean ütleva: ärge jätke kasutamata meie ajaloolisi ja luulelisi nimetusi, ärge püüdke väga isoleerida mees- ja naisjaosk. koostööd, ärge tehke asjaajamist üleliia ja mittevajaliselt keeruliseks ja pidage meeles meie asjaajamise ühist peasihti: luua tubli ja iseteadlik isamaaline ja rahvuslik kodukaitseorganisatsioon, siis peab minema ja läheb kõik hästi ning arusaamatused kas puuduvad täiesti või lahendatakse need väga kergesti ja lihtsasti.

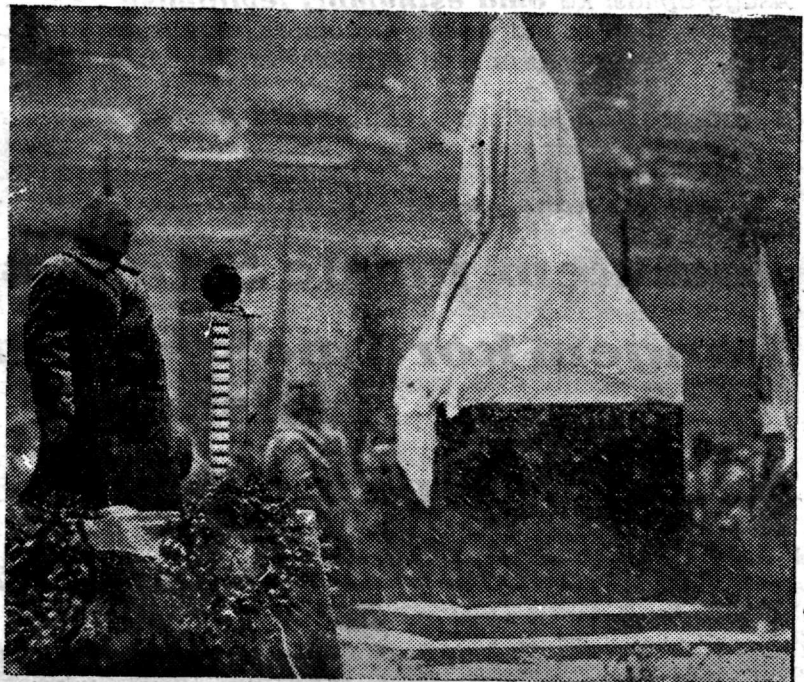
—st—

*

Mälestusmärk noortele kofkatele.

Riigivanem J. Teemant avab vabadussõjas langenud Tallinna õpilaste ja õpetajate mälestussamba.

*

Kodukaitseühinglased naiskaitselehtlased!

Tänavune jõulunumber – on teie number!

Ilmub suures värvilises kaustas.

Küsitab naiskaitselehtu puutuvat materjali igakülgsest. On rikkalikult varustatud piltide ja huvitavate artiklitega.

Materjali hankimise töö on kodukaitse naisühingu keskorganisatsiooni puudumisel laiskeski enda peale võtnud kodukaitse Tartu ringkonna juhatas – aadress:

Tartu, Suurturg, 3, tel. 6-80,

kuhu palume saada kaastööd, andmeid kaitselehtu naisorganisatsioonide senisest tegevusest ja võimalikult palju pilte.

Read koomale, Eesti naised!

Asuge ühtlasi ka oma esinumbri levitamise eeltöödele, koguge nende nimesid, kes soovivad saada naiste erinumbrit, mis suure kausta ja sellega ühenduses olevate suurte kulude peale vaatamata maksab **ainult Mk. 50.-**

Soome loivad levitavad oma „**Jõulu-Lotta**“ 1 igal aastal ligi 100.000-des eksemplaris ja saavad selle müügist miljoneid Emk. pufaskasu oma tegevuse elustamiseks muudel aladel, kuigi „**Jõulu-Lotta**“ maksab tervelt **Emk. 100.-, s. o. ta on kaks korda kallim „Kaitse Kodu!“ jõulunumbrist.**

Jõudkem järele Soome suguõdedele!

Pangem kord maksuma ka Eesti naiste initsiatiiv!

Jõudu tööle ja edu!

„Kaitse Kodu!“ toimetus.

Tänuavaldused

kaitseliidu märgi annetamise puhul.

Teatavasti annetas kaitseliit käesoleva aasta sügisel oma keskjuhatuse otsusel kaitseliidu rinnamärgi koguteose „L'Estonie“ väljaandjale „La Revue Belge d'Importation et d'Exportation“ omanikule hra colonel Henri Vandepuile ja Eesti Vabariigi konsulile Harbiinis hra J. Süttille tänutäheks nende teenetele kaitseliidu suhtes.

Neil päevil jõudsid kaitseliidu peastaapi mõlema poolt tänuavaldused, milledele siinkohal ruumi anname.

Henri Vandeput
Lieutenant Colonel
Honoraise
Breveté d'État-
Major.

Bruxelles, le 19 Octobre 1927.

Monsieur le Major Maide
Eesti Kaitseliidu ülema aj. k. t.
Tallinn

Monsieur le Major,

Tema Ekstsellents Eesti Vabariigi minister härra Pusta on lahkesti mulle üle annud Teie Kaitseliidu märgi ühes tõlkega Teie kirjast 12. septembrist s. a. nr. 1482.

Väljendan Kaitseliidu juhtidele oma selle suure au täielist tunnustust, missugust mulle üles olete näidanud; saan alati uhkusega Teie Kaitseliidu märki kandma südame kohal oma rinnal.

See sümpaatia rohkus, mida mulle usaldate, muutub veelgi armsamaks ja liidab mind veelgi rohkem Teie Isamaaga ning jään kindlaks sellele, et ühtki juhust ei lase mööduda, mis võimaldab mulle vääriliselt valgustada Teie isamaalust, Teie vabaduse armastust, Teie olukordi ja Teie püüdeid.

Ma soovin, et Teie organisatsioon kasvaks ja areneks ning jõuaks täiuseni ta ülema kolonel J. Roska juhtimisel.

Loodan, et mul peagi võimalus avaneb tulla Eestisse ja veelgi põhjalikumalt tutvuda Teie maaga. Austatud härra, palun vastu võtta minu paremaid ja soojemaid tundmusi.

Vandeput (allkiri).

Eesti
Vabariigi konsulaat
Harbiinis
№ 785

Harbiinis, 18. okt. 1927.

V. a. härra J. Roska'le
Eesti kaitseliidu ülemale.

Avaldan Teile minu kõige suuremat tänu minule annetatud kaitseliidu märgi eest. Selle kandmise pean mina enesele suureks auks.

Palun vastu võtta, härra kolonel, minu kõige suuremat lugupidamist ja austust.

J. Sütt (allkiri).
Konsul.

Kaitseliidu elus oli nende kahe möödunud nädala tähtsamaks sündmuseks pealike lendkoolide tegevusse astumine. Peastaabi lendkooli esimeseks tegevuskohaks oli Abja-Paluoja, kus ta viibis 10.—12. novembrini. Ja juba mööduva nädala alul sõideti Tapale, kus töötati 17., 18. ja 19. novembril. Sealt sõidetakse otse edasi Võrru (tegevuspäevad 22., 23. ja 24. nov.) ja siis tagasi Keilasse, kus viibitakse 1., 2. ja 3-dal detsembril. — Aga ka muidu areneb õppetegevus hoogsalt. Viimaseid sügispäevi kasutati taktikalisteks õp-

pusteks, milliseid peeti mitmes malevkonnas ja kompaniis.

Nagu ennustasime eelmises numbris, valiti uueks välisministriks sellelt kohalt lahkunud dr. F. Akeli asemele senine Eesti saadik Soomes, hr. Aleksander Hellat. — Kohe pärast ta ametisseastumist üllatas teda ja kogu Eestit oma protestmärgukirjaga Nõukogude Vene. Nimelt esitati SSSR valitsuse poolt meie Moskva

EESTI PANK.

Ärisesis 31. oktoobril 1927. a.

Aktiva.

Riigikassatähed ja vahetusraha	218.581.521.—
Kuld kangides	512.048.518.—
Välisvaluuta	39.493.377.—
Väiskorrespondendid	843.167.567.—
Välisvekslid	57.569.670.—
Sisevekslid	1.771.310.912.—
Konto-korrentlaenuud	3.754.365.492.—
Mümesugused kindlustatud laenuud	106.557.188.—
Garantiide deebitorid	292.983.032.—
Väärtpaberid	148.692.857.—
Muud aktivad	446.995.928.—
	<hr/>
	<hr/>
	8.191.766.062.—

Passiva.

Põhikapital	250.000.000.—
Tagavara- ja eritagavarakapital	400.526.897.—
Kustutus- ja kinnisvarakapital	32.287.051.—
Panga ametn. ja teenij. toetuskapital	15.288.200.—
Pangatahked liikvel	2.248.305.800.—
Hoiusummad	225.904.215.—
Riigikassa erihoiusummad	2.399.088.746.—
Riigikassa jooksev arve	227.088.658.—
Riigiasutuste jooksvad arved ja deposiidid	897.738.216.—
Jooksvad arved	532.923.577.—
Kohustused välisvaluutas	58.024.851.—
Garantiide kreditorid	292.983.032.—
Muud passivad	611.606.789.—
	<hr/>
	<hr/>
	8.191.766.062.—

Väärtused depoo	1.569.379.092.—
Inkasso-dokumendid	289.268.793.—

Juhatus.

saadikule H. Lareteile Vene väliskomissari Tschitscherini alla kirjutatud protest n. n. „Lukovski loo“ kohta. Mäletatavasti seletas üks sellenimeline emigrant Eesti ametivõimudele ühe välisriigi sinse saatkonna askeldusest õige veidraid lugusid — nagu oleks see saatkond tahtnud teda palgata terroristlikuks aktiks sama saatkonna mõne kõrgema ametniku vastu. Sel puhul andis ajakirjanikkudele loo kohta seletusi siseminister J. Hünerson, mitte nimetades Lukovski

A. Hellat.

avaldusi tõeks, küll aga hoiatades kodanikke ja pagulaste ringkondi provokatsiooni eest, ükskõik milliste ringkondade poolt need võiksid tulla. Sellest tunneb end puudutatuna aga SSSR ja järgneski eelnimetatud protest „Eesti siseministri seletuste ja Eesti valitsuse seisukoha vastu“ selles loos. Loodetavasti leiab välisminister ja vabariigi valitsus protestile kohase vastuse, kuigi niisugune, ebaõigetele andmetele põhjendatud protest mõlema maa vahelkorda just südamlikumaks ei või muuta. — Siinjuures aga tuleme meele, et SSSR-il on praegu nähtavasti mingisugune protestituju Balti riikide vastu. Ainult mõni päev enne Eestit sai Venelt protesti ka Läti, kes küll viimasel ajal oma välisministri Cielensi eestvõttel arendab võrdlemisi veneplikku välispoliitikat. Läti valitsus saab nimelt hurjutada Riia peapiiskop Joanni kõne pärast, mille see oktoobrikuu revolutsiooni puhul Riia peakirikus pidas ja mis olnud võrdlemisi enamlastevaenuline.

Uue välisministri valimisega selgus ka lõpulikult Eesti-Läti tolliuniooni teostamise konverentsi päev. See peetakse pühapäeval, 2. novembril, Tallinnas, kuhu seks puhuks sõidavad Läti välisminister F. Cielens, rahaminister Bastjans ja veel paar kõrgemat Läti ametnikku. Nagu näha üldisest meeleolust, pole konverentsist just ei tea kui palju loota, kuigi meie välisminister ajakirjanikkudele on seletanud, et Eesti peab Eesti-Läti tolliuniooni endiselt vajaliseks, kuid esialgu tuleb vist leppida selle edasilükkamisega. Ei või ju Eesti osa võtta sellest eksperimendist, mis meie liitlane oma Vene-Läti kaubalepinguga teeb.

Tähelepanu SSSR kohalikule saatkonnale on peale Lukovski loo veel tõmmanud teinegi sekeldus — mitte saatkonnaga, vaid temaga ühenduses. Nimelt ilmus sinna paari päeva eest keegi kirju minevikuga endine punaväe ohvitser Karl Hansen, ja pakkus saatkonnale müüa mingisuguseid Eesti vabariigi julgeolekukorralduse kohta käivaid teateid. Saatkonna näpunäitel areteeriti mees kohe pärast sealt väljaastumist ja anti eeluurimise alla. Hansenist on teada, et ta niisuguseid pakkumisi samas kohas teinud juba varem, kuid ise midagi erilist ei tea, nii et ta pakkumist tuleb vist võtta petmiskatsena.

Vahepeal olime siis saanud ka vana talve enese. See tuli nädalatevahetusel niisuguse suure lumetormi ja tuisuga, millist sel ajal ei mäleta paljud. Ainsa ööga olid tänavad muutunud lumesalvedeks, kus torm keerutas veel pühapäevase päeva läbi ja öö. Torm viskas Eesti rannades kaldale ja lõhkus umbes pooltosinat vähemaid laevu, tuues seega suurt kahju. Tuisu ja paksu lume tõttu jäid hiljaks rongid ja seisis pealinnas trammiliikumine.

Ei takistanud see tuisk aga mälestussamba avamist Tallinna noortele kotkatele — vabadussõjas langenud õpilastele ja õpetajatele. Üdini lõikava tuule ja kangestava tuisu käes seisis kõikide pealinna keskkoolide saatkonnad ja kaitseliidu Kalevi malevkond mälestussamba ümber tervelt 1½ tundi, kuna riigivanem avas katkest samba, pühitsesid seda siis kõrgemad vaimulikud, pidasid kõnesid mitmed kõnelejad, nende hulgas ka kaitseliidu ülem, endine ülemjuhataja kindral Laidoner, sõjaministri abi ja t. Lõpuks defileerisid kooliõpilased veel mälestussamba ja kõrgete külaliste eest mööda.

Soomes kipub tulema praeguse pahempoolse valitsuse kriis. Seda sotsialdemokraatliku sõjaministri Heinose pärast, kes järeleandmatu tema poolt esitatud sõjaväelaste puhkeaja seaduse

küsimuses. Kodanlised erakonnad aga peavad seadust vastuvõtmatuks. Valitsus võtvat asja usaldusküsimusena, nii et päris tõsiselt kõnel-dakse ta lahkumisest.

Idanaabril on kodus suured sekeldused. Vas-tasrind, eesotsas T r o t s k i ja Sinovjeviga, ei mõtlegi allaandmise peale. Asi on kohati võt-nud päris avalikkude rahutuste kuju ja on käi-

mas äge propagandaline võitlus mõlema poole vahele. Seisukord on põnevam ja ärevam, kui ku-nagi varem. Küll on Trotski ja Sinovjev, kes õieti olid enamlike revolutsiooni tähtsamateks juhtideks, gruusalasest diktaatori Stalini rõhu-misel heidetud komparteist välja ja ei tohi seega enam kommunisti nime kandagi. Kuid kas see ta poolehoidjaid, keda õieti palju ja aina rohke-neb, taltsutada suudab on iseküsimus. Ja see-pärast pole võimatu üks „Vene 9. thermidor“...

KAITSELIIDU ELU.

Põltsamaa malevkonna taktikaline õppus.

Pühapäeval, 6. nov. s. a., korraldati Põltsa-maa malevkonnale taktikaline õppus kahepoolse tegevusega. Õppuste eelpäev oli viimaseid sügis-päevi, mis ennegi halvad maanteed muutis veel läbipääsmatumaiks. Pühapäeval juhtus aga ilm ilus ja päikesepaistene, mis kõigiti soodus tak-tikalise õppuse korraldamiseks.

Kogunemine oli pühapäeval kl. 9 „rohelistel“ Sulustvere külas ja „sinistel“ samal ajal Neitsi kõrtsi juures. „Roheliste“ tegevust juhtis kpt. Zimmermann, kuna „siniste“ poole juhina tegut-ses ltn. Teras. Kell 10 võidi alata tegevusega.

Üldolukorra järele jõudsid „roheliste“ väed 5. nov. jonele Vaibla, Umbuse, Kaliküla, Lusti-vere, Sulustvere, Vaimastvere, Võiduvvere, Torma ja Mustvee. Suurte kaotuste tagajärjel on „ro-helised“ sunnitud jääma nimetatud jonele kait-sele, et siin organiseerida uuesti pealetungi, mi-da kavatsetakse alata 7. nov. kl. 10.

Eriolukorra järele asub „roheliste“ 5/I pa-taljon Sulustvere ja Lustivere jonele, kusjuures I komp. võtab oma alla paremalt kõrg. 36,2 Su-

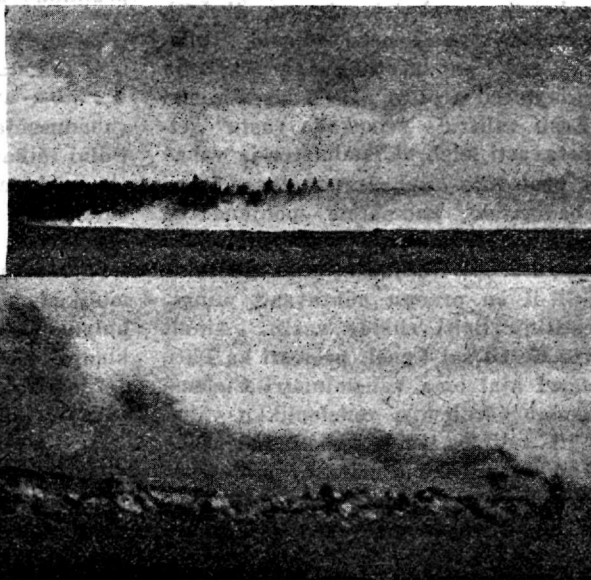
lustvere küla, kuni Lustivere metsa põhjaservani, siit kuni Lustivere mõisani, mõisa incl. võtab oma alla II komp. (fiktiivne). Pataljonil oodata täienduse kohalejõudmist, milline saabus 7. nov. kl. 6, ja samal päeval alata liikumist Põltsamaa suunas, vallutada Põltsamaa linn, kuhu jääda ootama edaspidiseid korraldusi.

„Sinised“, kes taganenud jonele Virtsjärv Põltsamaa linn Tapiku, Vägeva, Leedi ja Must-vee, on otsustanud endid organiseerida ja korral-dada vastupealetungi 6. nov. kl. 10. Selle ülesande täitmiseks organiseeritakse ka Põltsamaa malevk., kel ülesandeks välja liikuda 6. nov. kl. 10 ja vas-tane välja lüüa Sulustvere rajoonist, kuhu jääda ootama korraldusi.

Põltsamaa malevkond liikus Neitsi kõrtsi juures välja pühapäeval kl. 10, kusjuures I komp. liikus vasakul pool Sulustvere mnt., suunaks Su-lustvere küla põhjaserv, II. komp. liikus paremalt poolt nimetatud mnt., suunaga Sulustvere küla lõunaserv. Ettesaadetud luure töö teate, et vaen-lane on kindlustanud Sulustvere küla rajooni,

Pealetung suitsu- katte varjus —

paar huvitavat momenti
Põltsamaa malevkonna
taktikalistelt õppustelt.

nende vastupanupositsioon asub 0,5 klm. lääne-pool Sulustvere küla kõrg. 36,2, kust edasi venib kõrgustikkude rida lõuna suunas kuni Lustivere metsa põhjaservani, kõik nim. esemed incl. Julgestusjoon on umbes 3/4 klm. ettepoole nihutatud, Rätsepa talu põllu lääneserva ja Kanavere talu metsa lääneserva joonele.

Pärast luureteate saamist liikusid „sinised“, kasutades väikest võsa, kuni tuuliku alla orgu, kust edasi liikumisel tuli rühmadel hargneda. Siin märgati „roheliste“ poolt vaenlasi ning lahing puhkes lahti. „Siniste“ maksis suurt vaeva vallutada vastase julgestuspositsioon, sest sügise vihmade tõttu oli heinamaa vee all ja sealt läbivoolav kraav paisunud korralikuks ojaks, kust võimatu ülehüppamise teel üle saada. Kuid sõjas pole miski võimatu ja nii vallutati ka „roheliste“ julgestuspositsioon, ehkki suurte „kaotustega“. Raskem töö seisis aga ees, sest vastase vastupanupositsioon asus küngaste real, mille ees laiutus ääretu lage väli, kust üleminek rinnaklahte alusele

elusalt võimatu. „Nagu peegli peal“, ütlesid malevlased. Peeti sõjanõu. „Rohelised“, kes olid kindlad, et nende positsioon on võitmatu või vastasel korral hakkab Sulustvere oja voolama vastu suuna, manitsesid „siniseid“ heaga alla andma — asjata. „Siniste“ sõjanõu tagajärjena ilmus paremalt tiivalt tihe suitsukate, kattes kogu lageda välja. Kasutades suitsukatet lähenesid siniste s.-autod ja nende tule all ründasid „sinised“ vastase positsiooni.

Tegevuse lõpetamise järele koguneti Sulustvere külla, kus poolte juhid oma tegevust seletasid. Peale selle söeluti ja harutati tehtud vigu vahekohtunikkude-instruktorite poolt. Vigadest katustakse üle saada talviste õppuste korraldamisega.

Lõpuks tänas maleva pealik kpt. R. Pek kõiki õppusest osavõtjaid. Selle järele mindi samas külas asuvasse Kurista II komp. koju, kus oli korraldatud malevlastele ühine koosviibimine eina ja radiokontserdiga.

Moment Idamalevkonna laskevõistlustelt: laskurid tuleliinil.

Tallinna maleva Idamalevkonna laskevõistlus.

Laskmine on kujunemas kõige meeldivamaks spordiks kaitseliitlastele. Igasugustele teistele õppustele ei tulda välja nii hea meelega kui laskmisele. Kuna laskevõistlusi on peetud juba aastaid, siis enam-vähem on juba teada paremad üksiklaskurid ja ka auhinnad ei meelitaks vahest halvemaid laskjaid välja tulema. Seepärast on siis ka sisse seatud üksustevaheline võistlus, kus silmade arv jagatakse üksuste väeosade nimekirjades seisvate peale. Sel viimasel võistlusel on kõikide kaitseliitlaste väljatulek väga suure tähtsusega, sest kui väljatuli ongi halb laskja, mõne silma ta ikka laseb.

23. oktoobril s. a. pidas k.-l. Tallinna maleva Idamalevkond just viimase põhimõtte järele malevkonna kompaniidevahelist laskevõistlust, kus võitjaks tuli see kompanii, kes arviliselt rohkem kaitseliitlasi oli välja toonud.

Kui vaatleme komisjoni protokollit, siis näeme, et kompaniid on arviliselt peaaegu ühesuurused, kuid punktide arvu vahe suurus on üllatavalt lahkuminev.

			Punkti	Koeffit.
2 pat. 1 komp. koosseis	59	saavutas	471	8,00
2 " 2 " "	60	"	334	5,60
3 " 1 " "	52	"	679	13,00
3 " 2 " "	62	"	1084	17,50

Ei saa ütelda, et 2. pataljonist välja tulnud kaitseliitlased laseksid halvemini kui 3. pataljoni kaitseliitlased, sest üksiklaskurina tuli malevkonnas esimesele kohale 2. pataljoni 1. kompanii pealiku abi hra Nõum, saavutades 200 meetri maa pealt 53 punkti, — aga vahe tuli seepärast, et esilaskja kompanii oli esindatud peaaegu terves koosseisus.

Idamalevkonna kompaniidevahelisel laskevõistlusel 23. oktoobril s. a. võitis esilaskja kompanii nime 3. pataljoni 2. kompanii (kes ka möödalinud aastal omandas esilaskja nime) ja omandas seekord jäädavalt Tallinna maleva juhatuse poolt annetatud rändava auhinna — albumi.

Parimaiks üksiklaskureiks tulid:

I kohale — P. Nõum — 53 punkti, omandas malevkonna juhatuse poolt annetatud rändava auhinna — hõbeportsigari, ja kaitseliidu ülema poolt annetatud jäädava auhinna — ärataja lauakella. II — E. Kull, 52 punkti, omandas Tallinna maleva pealiku poolt annetatud jäädava auhinna — ärataja lauakella. III — J. Nabal, 47 punkti, omandas Tallinna maleva pealiku poolt annetatud jäädava auhinna — hõbepaberinoa. IV tulid A. Laur, J. Martinson ja N. Lindorf, punktide arv 46.

Valitsegu tihedam side kaitseliitlaste, kaitseliidu nooremate ja vanemate pealikele vahel!

Oma ringreisil sügisestele õppustele malevatesse on kaitseliidu peastaabi pealikud tihti pidanud tähele panema, et kohapealsed nooremad pealikud ja kaitseliitlased pealinnast tulnuid nagu võorastavad, neist end nagu kõrvale hoiavad, et võimalikult pealinnalasega mitte jutule sattuda jne.

See asjaolu nõuab sõnavõtmist laiemas ulatuses, sest ta on teataval määral ohtlik kogu kaitseliidu elule ja selle arenemisele.

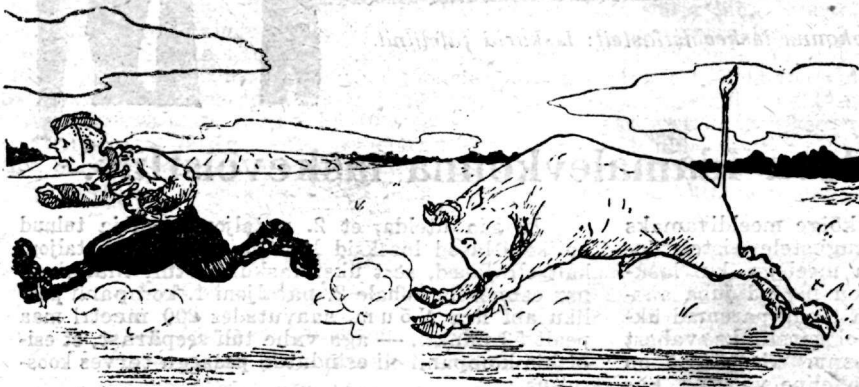
Kaitseliitu kuuluv pere peab end tundma ühtlase perekonnana, kus ainult igale üksikule liikmele peale on pandud oma eriline ülesanne. Nii noor kui vana, lihtkaitseliitlane kui pealik, peab teadma, et nad on kõik ühtlased kodumaa kaitsmise ülesande täitmisel. Seepärast ei tohiks olla mingit võorastamist, mingit kartlikkust ülemaks määratud kaaskodaniku ees. Ei, kõik on ühesugused isamaalised kaaskodanikud, pealik on juhtivaks sõbraks ja vennaks lihtkaitseliitlasele, vanem pealik nooremale.

Äärmise tähtsusega aga meie organisatsiooni arenemisele on selle tundmise maksuma hakamine, millest oli kõne eelmises lõikes. Pealikele on äärmiselt tähtis avameelne muljete väljendamine kaitseliitlase poolt, vanemale pealikele noorema poolt. Eriti suure tähtsusega aga on

peastsabile laialine ülevaade kaitseliidu elu-olust, täpne kohapealsete olukordade tundmine, tähelepanu pööramine puudustele ja väärnähtustele, kui ka mõtete ja kavatsuste avaldamine nende kõrvaldamiseks, sest ainult omades täielist ja õiget ülevaadet kaitseliidu kohapealsete eluvalduste suhtes võib ja suudab meie juhtiv organ, kaitseliidu peastaap, kaitseliidu elu juhtida õiget rada, kus vaja parandusi ja ümberkorraldusi ette võtta ja asja viia määratud kõrgele sihile.

Seepärast, kaitseliitlased, kohapealsed pealikud, hoidke tihedam side üksteise vahel, avaldage julgesti oma mõtteid ja vaateid kaitseliidu elu parandamiseks, astuge igalpool, kus näete liikumas maleva või peastaabi liikmeid ja teisi juhtivaid jõude kaitseliidus, nende juure, olgu see kus tahes, kas raudteevagunis, einelauas, peol, võistlustel või mujal, ja alustage mõtetevahetamist nendega. See on suureks kasuks meile ja ka teile, see on kasuks kogu kaitseliidu arengule.

Jäägu kõrvale võorastamine, ebakohane kartlikkus. Pidage alati meeles, et iga pealik või ülem on samasugune võitleja kodumaa kaitsmise ülesande teostamisel, nagu teie seda ise olete, kes kunagi oma noorema kaasvõitleja kätt lahkesti surumata ei jäta.

Punased püksid.

Ratsaväelane:

„Naistel ja härgadel näib olevat ühesugunemaitse!...“
(„Hakkapellito“)

Päikesearjutus.

(Sündinud lugu Värskas „Sahaaras“, juunis 1927.)

Pealik (instruktorile): „Enne kui te malevlased lasete „rivitult“, öelge neile, et täna on päikesearjutus, ja ma tahan neile kell 15.30 baraki taga pidada loengu selle huvitava loodusnähtuse üle. Kui seal aga märg on, siis pean loengu barakis. Saite aru?“

Instruktor: „Just nii, härra pealik!“

Instruktor (hiljem malevlastele): „Kompanii, valvel! Pealiku käsul on kell 15.30 baraki taga päikesearjutus. Kui seal aga märg on, siis on päikesearjutus barakis. Kompanii, rivitult!“

Anderson & Liik

Viru tän. 5

Moodsad siid- ja villased kaubad

Anderson & Liik

Viru tän. 5